

MOR ALS 87 ANYS EL CARDENAL RICARD M. CARLES

Adéu a un pare i pastor

Agusti Codinach

La catedral de Barcelona s'ha omplert de fidels que han volgut donar el seu últim adéu al cardenal Ricard M. Carles. La missa exequial ha estat presidida pel cardenal Lluís Martínez Sistach, que ha recordat el seu predecessor com «un home profundament espiritual» i «un autèntic sacerdot al servei dels homes i les dones». La missa ha estat concelebrada pels bisbes catalans, i pels cardenals Antonio María Rouco i Antonio Cañizares.

P 2 i 20-25

«Vint-i-un anys bisbe de Tortosa»

per Mn. José-Luis Arín

«Home de Déu i pastor proper»

per Mons. Josep Àngel Saiz

«Pregària per superar les dificultats»

per Núria Gispert

«El cardenal Carles i la comunicació»

per Mn. Jaume Aymar

«La Sagrada Família pot esdevenir santuari mundial de la família»

Entrevista al cardenal Martínez Sistach

P 16-17

Sumari

- P 3 Resum de dotze mesos d'informació eclesial
- P 6 Església i ecumenisme, segons el cardenal Koch
- P 14 Els reptes de Vida Creixent per al nou any
- P 26 Trenta anys de la col·lecció «Petites Històries»
- P 27 L'expert Pere Villalba parla de l'obra de Lluç

Editorial

En la mort del cardenal Carles

El cardenal Ricard Maria Carles ha mort. Amb ell desapareix un dels prelats de més edat de Catalunya d'aquella generació episcopal sorgida en el postconcili: tenia 87 anys i en feia 9 que era emèrit, després de 14 anys al capdavant de l'arquebisbat de Barcelona. Havia nascut a València el dia de la Mare de Déu de la Mercè de 1926. De fet, des que Joan Pau II —que l'havia creat cardenal— li havia acceptat la renúncia pràcticament no assistia a cap acte a Barcelona. Dirigia exercicis, però s'havia retirat de l'escena pública molt discretament, per no interferir en el ministeri del seu successor. Feia llargues estades a la seva diòcesi de Tortosa, on fou consagrat bisbe l'any 1969. Allí sempre s'hi va trobar bé: solia dir que la mesura humana d'aquell bisbat li havia permès no sols assistir a les exèquies dels seus sacerdots sinó també a les dels seus pares i mares. A Tortosa va ser conegut sempre com «Don Ricardo». Sense parents propers ha mort acompanyat dels seus fidels secretaris, els esposos Jesús Allepuz i Paquita Blasco que, juntament amb els seus fills eren de feia anys com la seva família.

El cardenal Carles va ser sobretot, un pare espiritual. Volia acompanyar de prop els capellans des dels inicis del seu ministeri. Va confiar en el laïc i va posar homes i dones seglars en llocs de responsabilitat. Va fundar l'Institut de Teologia Espiritual. Solia dir que abans de dir-li a una persona que li demana-

va Déu havia de sentir-se estimada per Ell.

També va estar atent als mitjans de comunicació social. És coneguda aquella anècdota que sent bisbe de Tortosa un dia que anava d'excursió —l'excursionisme era una de les seves passions— un pagès en parlar-hi el va reconèixer perquè l'escoltava per ràdio. En el seu pontificat a Barcelona va vetllar també per *Catalunya Cristiana*. Ja emèrit escrivia esporàdicament en la secció «Pensant-ho millor» i aquest mateix any va accedir a concedir una entrevista al nostre redactor Samuel Gutiérrez tornant dels consistoris, seu vacant, on va dir que no li importaria que el proper Papa fos llatinoamericà: ho va encertar. Era un home d'Església. També va impulsar Ràdio Estel, va beneir els estudis a l'avinguda Diagonal l'any 1994, va presidir la inauguració dels actuals i sempre que li vam demanar acudia als micròfons. No li importava pregar recollidament a les celebracions ni emocionant-se en públic. El dia de la inauguració del seu pontificat a Barcelona, a Santa Maria del Mar, se li va trencar la veu evocant l'altra parròquia de Santa Maria del Mar, la del Grao de la seva València nadiua. Algunes cartes dominicals estaven escrites amb el cor, com aquella que portava per títol: «Jo no hi seré, però no es notarà.» Pràcticament ha estat el seu testament, però molts, especialment els bisbes que va promoure i els preveres que va ordenar sí, que el trobaran a faltar. Descansi en pau.

Un nou llindar

Sebastià Taltavull Anglada
Bisbe auxiliar de Barcelona

«Virtuts» per a l'any nou

Utopia? Atreviment? Realitat possible? En el cor i en l'economia! Desitjar un any nou amb paraules carregades de bons auguris i forta dosi d'esperança només pot provenir d'un cor que estima, que cerca el bé comú, que es compromet a fer-ho realitat. Cal començar «per tu i per jo» per tal que no ens deixem robar l'ideal de l'amor fratern.

En el missatge amb ocasió de la Jornada Mundial de la Pau, el papa Francesc ens ha sorprès novament posant la «fraternitat» com el seu fonament i camí. Amb la pregunta que ressona sempre des dels inicis de la humanitat «on és el teu germà? (Gn 4,9)», som constantment interpel·lats sobre la nostra contribució o indiferència a la construcció d'una societat solidària i en pau.

Aquest relat —diu Francesc— «ens ensenya que la humanitat porta inscrita una vocació a la fraternitat, però també la dramàtica possibilitat de la seva traïció. En dona testimoni l'egoisme quotidià, que és present en el fons de tantes guerres i injustícies: molts homes i dones moren a mans de germans i germanes que no es reconeixen com a tals, és a dir, com a éssers humans fets per a la reciprocitat, per a la comunió i per al do». A l'Evangeli hi ha una convicció inequívoca manifestada pel mateix Jesús en un context d'enfrontament amb els qui creen desigualtats i marginen els pobres: «Tots vosaltres —els diu— sou germans» (Mt 23,8). Fixem-nos amb quina facilitat utilitzem la paraula *germà* quan de fet prou vegades no vivim com si de veritat ho fóssim.

Què fer perquè la conversió arribi a la gestió econòmica, tant la individual com la global? «La crisi actual —diu el papa Francesc— pot ser una ocasió propícia per recuperar les virtuts de la prudència, de la templança, de la justícia i de la fortalesa i redescobrir els vincles fraterns que ens uneixen els uns als altres. Aquestes virtuts són necessàries per construir i mantenir una societat a la mesura de la dignitat humana». Per aquest any nou vagi el meu desig que ho fem més i més realitat! Ho necessitem tant!

*CatalunyaCristiana

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Samuel Gutiérrez, Rosa M. Jané, Carme Munté, Rosa Peraire

Lingüista: Montserrat Pibernat

Arxiu i fotografia: Eulàlia Grande

Corresponsals: Guillem Farré, CASTELLÓ; Víctor Gay, GIRONA; Jordi Pérez Ansótegui, LLEIDA; Cristina Sànchez, MALLORCA; Mercedes De La Torre, ROMA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Patrícia Navas, URGELL; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM

Col·laboradors d'aquesta setmana: Natàlia Aldana, Pilarín Bayés, Enric Benavent, Agustí Codinach, Miquel Desclot, Francesc Gamissans, Josep Gil, Joan Guiteras, Hind Khoury, Dani Majà, Joan A. Mateo, Victòria Molins, Glòria Monés, Josan Montull, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Joan Piñol, Teresa Pujal, Quique, Lluís Raventós, M. Luz Retuerta, Josep Rius-Camps, Lluís Serra, Sebastià Taltavull, Pere Tena,

Joan Maria Vernet, Joan Viñas, Pere Vivas, P-J Ynaraja.

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat (Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat (Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat (Publicitat)

Pàgina web: www.catalunyacristiana.cat
www.facebook.com/catalunyacristiana

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri. Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

Difusió controlada per

Membre de la UCIP

International Catholic Union of Press

Membre de l'APPEC

Associació de Publicacions Periòdiques en català

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 125 €
Gibraltar i Portugal: 124,80 €
Resta d'Europa: 199,85 €
Amèrica i Àfrica: 237,86 €
Àsia i Oceania: 315,81 €

El setmanari rep l'ajut del Departament de Presidència de la Generalitat de Catalunya

Dotze mesos d'intensa vida eclesial

Miquel Àngel Codina

Sovint és difícil destacar una notícia d'entre les múltiples informacions que *Catalunya Cristiana* ofereix

al llarg de l'any a les seves pàgines. Certament,enguany no és així. El 2013 passarà a la història de l'Església per un fet excepcional: la renúncia de Benet XVI al seu pontificat. Així mateix, l'elecció del

jesuïta argentí Jorge Mario Bergoglio com a nou Sant Pare ha estat l'altra gran notícia dels darrers dotze mesos. El papa Francesc ha esdevingut, sens dubte, la personalitat eclesial de l'any.

- **1 de gener.** Mor Mn. Ignasi Mora, rector de la basílica de Santa Maria del Mar (Barcelona).
- **7 de gener.** Arrenca el Centre d'Orientació Familiar de Terrassa.
- **12 de gener.** Mons. Xavier Salinas pren possessió com a nou bisbe de Mallorca. Hi assisteixen més de 4.000 fidels, 24 bisbes i 350 preveres.
- **13 de gener.** Inauguració de l'Any Sant Pere Claver a Verdú.
- **24 de gener.** El papa Benet XVI presenta el missatge per a la Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, que se celebra el 12 de maig.
- **1 de febrer.** *Creure en la caritat suscita caritat. Hem conegut l'amor que Déu ens té i hi hem cregut* és el títol del missatge de Benet XVI per a la Quaresma.
- **7 de febrer.** Montserrat commemora el centenari de l'elecció de l'abat Antoni M. Marcet a l'Ateneu Barcelonès.
- **13 de febrer.** El Papa demana pregàries per ell i pel seu successor a l'Aula Pau VI del Vaticà.
- **15 de febrer.** S'inaugura l'Any Vives i Tutó a Sant Andreu de Llavaneres.
- **15-16 de febrer.** Barcelona acull la segona edició del Congrés Internacional Cinema i Nova Evangelització.
- **23-24 de febrer.** Se celebren les

Jornades de Pastoral Educativa al Seminari Conciliar de Barcelona.

- **28 de febrer.** Benet XVI s'acomiada com a «pelegrí que inicia l'última etapa del seu pelegrinatge en aquesta terra» davant d'una multitud de fidels congregats a la plaça principal de Castel Gandolfo.
- **3-10 de març.** Les diòcesis catalanes celebren la Setmana de la Família, sota el lema «Fes família: creu i estima!»
- **12-13 de març.** Els 115 cardenals electors es reuneixen en conclave a la capella Sixtina per escollir el Successor de Pere.
- **19 de març.** Les Germanetes dels Pobres celebren 150 anys de la seva arribada a Espanya.
- **20 de març.** Amb el títol *El do d'un nou Papa a l'Església i al món*, s'organitza una taula rodona al Seminari Conciliar de Barcelona per parlar del nou Pontífex. Hi ha el criteri unànime que ha començat «una nova primavera per a l'Església».
- **26 de març.** El papa Francesc es troba per primera vegada amb el papa emèrit Benet XVI a Castel Gandolfo. El portaveu vaticà, Federico Lombardi, qualifica la trobada de «moment de profunda comunió».
- **26-30 de març.** Se celebra a Tunísia el Fòrum Social Mundial, espai d'intercanvi d'idees i experiències de persones que volen un altre món, oposat al neoliberalisme.

- **13 DE MARÇ.** «Habemus Papam!» Els fidels reunits a la plaça de Sant Pere del Vaticà veuen la *fumata* blanca a les 19.06 hores. El jesuïta argentí Jorge Mario Bergoglio, arquebisbe de Buenos Aires, és el nou Sant Pare. Tria el nom de Francesc. Al balcó central de la basílica, abans de donar la seva primera benedicció del pontificat, demana que preguin per ell.

- **30 de març.** En la seva primera missa de Pasqua, el papa Francesc convida tothom a acceptar que «Jesús ressuscitat entri a la vida» de cadascú i a acollir-lo «com a amic, amb confiança».
- **9 d'abril.** El cardenal Lluís Martínez Sistach, arquebisbe de Barcelona, rep la Medalla d'Or de la Generalitat de Catalunya.
- **12 d'abril.** S'inaugura l'exposició *Facies fidei*, amb objectes d'art sacre medieval, al Museu Episcopal de Vic.
- **15 d'abril.** Es constitueix el Seminari de l'Orient Cristià a la Facultat de Teologia de Catalunya.
- **22 d'abril.** Més de 500 sacerdots i diaques celebren a Poblet una nova Jornada Interdiocesana del Clergat, dins del marc de l'Any de la Fe.
- **24 d'abril.** El psiquiatre Luis Rojas Marcos, investit doctor *honoris causa* per la Universitat Ramon Llull.
- **29 d'abril-3 de maig.** Se celebra el darrer capítol provincial dels Franciscans de Catalunya. A partir del 2015 es dissoldrà i amb sis províncies espanyoles més es configurarà la Província de la Immaculada Concepció.
- **7-8 de maig.** Càritas diocesana de Barcelona i la Fundació Joan Maragall organitzen un acte per reflexionar sobre la crisi econòmica actual.
- **10 de maig.** El papa Francesc prega per la pau amb el papa copte d'Egipte, Teodor II, guia espiritual dels cristians d'Egipte i Síria, a la

capella Redemptoris Mater del Vaticà.

- **16 de maig.** Samuel Gutiérrez, redactor de *Catalunya Cristiana*, rep a Madrid el premi Lolo de Periodisme Jove.
- **18-20 de maig.** Prop de dos-cents diocesans peregrinen a Roma amb l'arquebisbe de Barcelona, el cardenal Lluís Martínez Sistach.
- **26 de maig.** Amb el lema «Parròquies, comunitats i moviments proclamem la fe», unes 4.000 persones s'apleguen a la basílica de la Sagrada Família per celebrar l'Any de la Fe.
- **14 de juny.** El papa Francesc es reuneix al Vaticà amb l'arquebisbe de Canterbury i primat de l'Església anglicana, Justin Welby.
- **15 de juny.** S'obre la commemoració del mil·lenari del monestir de Sant Daniel (Girona).
- **7 de juliol.** Es publica *Lumen fidei*, la primera encíclica del papa Francesc. El document l'havia començat a redactar Benet XVI. «Tenim necessitat d'anar al que és essencial de la fe cristiana, d'aprofundir-la i de confrontar-la amb les problemàtiques actuals», diu el Sant Pare.
- **12 de juliol.** La reunió número 207 de la Conferència Episcopal Tarraconesa, celebrada al Seminari de Vic, posa de manifest la precarietat econòmica de les escoles cristianes.
- **13 de juliol.** Mons. Enric Benavent pren possessió com a nou bisbe de Tortosa. «Hem d'intentar sembrar horitzons d'esperança per a tothom», diu en l'homília.

- **11 DE FEBRER.** Benet XVI anuncia la seva renúncia com a cap de l'Església catòlica. «Ja no tinc forces per exercir adequadament el ministeri petrí», afirma en finalitzar el Consistori Ordinari Públic al Vaticà. És una renúncia històrica, ja que la darrera es remunta al segle XV. Benet XVI, que fou escollit Papa el 19 d'abril del 2005, exerceix el càrrec fins al 28 de febrer.

- **23-28 DE JULIOL.** «No tingueu por de portar Jesucrist a totes les perifèries existents, en especial a aquelles que semblen més distants.» Són paraules que adreça el papa Francesc als milers de joves que participen en la Jornada Mundial de la Joventut, que se celebra a Rio de Janeiro (Brasil). I afegeix: «Jesús compta amb vosaltres.» La propera cita serà a Cracòvia (Polònia) el 2016.

Agustí Codinach

- **12-13 D'OCTUBRE.** Tarragona acull 25.000 pelegrins amb motiu de la beatificació de 522 màrtirs espanyols, víctimes de la persecució religiosa. La celebració, presidida pel cardenal Angelo Amato, prefecte de la Congregació per a les Causes dels Sants, esdevé una crida al perdó i la reconciliació. Es tracta de la beatificació més nombrosa de la història de l'Església.

- **28 de juliol.** Es funda el primer monestir ortodox d'Espanya a l'antic seminari de Riupedrós (Lleida).
- **1-4 d'agost.** La localitat valenciana de Setaigües acull una trobada internacional de la Fraternitat Missionera Verbum Dei per commemorar els seus 50 anys d'existència.
- **2-6 d'agost.** Més de 800 focolars d'arreu d'Espanya s'apleguen a la Seu d'Urgell per participar a la Mariàpolis 2013, sota el lema «Diàleg a 360°».
- **12 d'agost.** Girona recorda el cardenal Narcís Jubany amb motiu del centenari del seu naixement.
- **15-17 d'agost.** Se celebra el Festival de Música Antiga de Poblet.
- **20 d'agost.** Les religioses Adoratrius del Santíssim Sagrament i de la Caritat deixen Girona.
- **25 d'agost.** Mor la germana Teresa Losada, pionera a Catalunya en l'acollida als immigrants musulmans i en la defensa dels seus drets i deures.
- **31 d'agost.** El papa Francesc nomena l'arquebisbe Pietro Parolin, de 58 anys, nou secretari d'Estat del Vaticà. Substitueix el cardenal Tarcisio Bertone.
- **2-8 de setembre.** Àvila és la seu del IV Congrés Internacional Teresià, organitzat per CIT-eS-Universitat de la Mística.
- **7 de setembre.** Jornada de dejuni i pregària per la pau a Síria, el Pròxim Orient i tot el món, convocada pel Sant Pare.
- **10 de setembre.** Lliurament de la Medalla d'Honor del Parlament de Catalunya a Núria Gispert, ex-directora de Càritas diocesana de Barcelona.
- **13 de setembre.** S'inaugura a Tarragona l'Any Cardenal Vidal i Barraquer.
- **17 de setembre.** Mor el filòleg i escriptor Martí de Riquer, un dels erudits més importants de Catalunya al segle XX.
- **26-28 de setembre.** Té lloc el Congrés Internacional de Catequesi a l'Aula Pau VI del Vaticà. El Pontífex encoratja els catequistes a ser testimonis de fe.
- **29 de setembre-1 d'octubre.** Se celebra a Roma la XVII Trobada Internacional per la Pau, organitzada per la Comunitat de Sant'Egidio.
- **30 de setembre.** El papa Francesc anuncia que Joan XXIII i Joan Pau II seran canonitzats el 27 d'abril del 2014.
- **3-5 d'octubre.** Se celebren diversos actes en homenatge al bisbe Joan Carrera, cinc anys després de la seva mort.
- **4 d'octubre.** El Sant Pare visita Assís, amb ocasió de la festa de Sant

Francesc, patró d'Itàlia. La pau, la pobresa, l'amor i el respecte a la creació són els temes principals dels seus discursos.

- **8 d'octubre.** El Papa convoca, del 5 al 19 d'octubre del 2014, la III Assemblea General Extraordinària del Sínode dels Bisbes, sota el tema *Els desafiaments pastorals de la família en el context de l'evangelització*.
- **15 d'octubre.** Mor el jesuïta i teòleg Marc Vilarassau, als 45 anys, a causa d'una greu malaltia.
- **18-23 d'octubre.** Les relíquies de sant Joan d'Àvila visiten les diòcesis de Barcelona, Terrassa i Vic.
- **19-20 d'octubre.** El santuari del Miracle acull la XXXII Trobada General d'Animadors de Cant per a la Litúrgia de Montserrat.
- **22 d'octubre.** Es presenta Multi-Art, programa cultural organitzat per diverses entitats de la diòcesi de Barcelona per acostar el cristianisme a un públic molt ampli. Es desenvolupa al llarg del mes de novembre.
- **24 d'octubre.** Mor Mn. Francesc Muñoz i Alarcón, després de 95 anys de vida cristiana i 70 de ministeri sacerdotal.
- **25 d'octubre.** El cardenal Lluís Martínez Sistach publica una nova carta pastoral, titulada *Viure la fe i*

edificar la comunitat cristiana.

- **9-10 de novembre.** Sota el lema «+Família per a un món global», la Plataforma per la Família Catalunya-ONU 2014 organitza el seu primer congrés.
- **13 de novembre.** Homenatge a Mn. Francesc Nicolau, matemàtic i divulgador científic, amb motiu dels seus 60 anys de sacerdoci.
- **14 de novembre.** Fa cinquanta anys de les declaracions del P. Aureli M. Escarré, abat de Montserrat, al diari *Le Monde*, on criticava de manera oberta el règim franquista.
- **15 de novembre.** Se celebra la segona edició de La Nit de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel, que té lloc al Centre de Convencions Internacional de Barcelona. Presideix el cardenal Lluís Martínez Sistach.
- **17 de novembre.** A la basílica de la Sagrada Família, a Barcelona, s'oficia una eucaristia com a cloenda de l'Any de la Fe.
- **24 de novembre.** El papa Francesc clausura l'Any de la Fe, convocat per Benet XVI, i presenta l'exhortació apostòlica *Evangelii gaudium* («L'alegria de l'Evangelium»). El mateix dia, els bisbes de Catalunya donen a conèixer el document *Transmetre el tresor de la fe*.
- **27-29 de novembre.** Barcelona acull el IV Congrés del Tercer Sector Social, amb el lema «Avançar en igualtat i drets socials».
- **7 de desembre.** Maria Voce, presidenta del Moviment dels Focolars, anuncia que ha sol·licitat l'obertura de la causa de canonització per a Chiara Lubich (1920-2008), fundadora dels Focolars.
- **17 de desembre.** Mor el cardenal Ricard Maria Carles, arquebisbe emèrit de Barcelona, als 87 anys, a Tortosa.

El Papa qualifica el Nadal com una festa de «confiança i esperança»

Convida a contemplar Jesús i a practicar la caritat amb els més pobres

Mercedes De La Torre
Ciutat del Vaticà

El papa Francesc va destacar que el naixement «és la festa de la confiança i de l'esperança que supera la incertesa i el pessimisme», perquè Nadal ens recorda «la raó de la nostra esperança: Déu és amb nosaltres i encara es refia de nosaltres». Ho va assegurar durant la seva darrera audiència general del temps d'Advent que va tenir lloc a la plaça de Sant Pere. En aquesta línia, el Sant Pare va remarcar que Déu Pare és generós perquè «ve a habitar amb els homes, escull la terra com a casa seva per estar enmig dels homes i fer-se trobadís allà on els éssers humans passen els dies amb alegries o dolor». D'aquesta manera, va ressaltar que «la terra ja no és només una "vall de llàgrimes", sinó el lloc on Déu mateix ha plantat la tenda, és el lloc de trobada de Déu amb l'home, de la solidaritat de Déu amb els homes».

Així, el Papa va recordar que «Déu ha volgut compartir la nostra condició humana fins al punt de fer-se una sola cosa amb nosaltres en la persona de Jesús, que és veritable home i veritable Déu», però va subratllar que «hi ha una cosa més sorprenent: Déu no va venir a un món ideal, idíl·lic, sinó a aquest món real, marcat per tantes coses bones i dolentes, on hi ha enfrontament, mal i pobresa, opressió i guerra. Ell ha triat viure la nostra història tal com és, amb tot el pes de les seves limitacions i els seus drames». D'aquesta manera, ha demostrat de manera insuperable «la seva inclinació misericordiosa i plena d'amor per les criatures humanes». En aquest sentit, el Pontífex va explicar que Jesús és «el Déu amb nosaltres» des de sempre i per sempre, amb nosaltres en els patiments i les tristesses de la història, i va recordar que el naixement de Jesús «és la manifestació que Déu "ha pres partit" d'una vegada per sempre per l'ésser humà, per salvar-nos, per aixecar-nos de la pols de les misèries, dificultats i pecats que tenim», i va animar a repetir aquesta professió de fe: «Jesús és Déu amb nosaltres.»

El Papa va destacar «el gran regal de l'Infant de Betlem», perquè Ell porta «l'energia espiritual que ens ajuda a no enfonsar-nos en les nostres fatigues, desesperacions i tristesses» sinó que aquesta energia «ens transforma el cor». De fet, va insistir el Sant Pare, el naixement de Jesús «ens porta la bona notícia que som estimats immensament i individualment per Déu» i aquest amor «no només ens el dóna a conèixer, sinó que ens el regala i ens el comunica».

D'altra banda, Francesc va precisar que de la contemplació del misteri del Fill de Déu fet home es desprenen dues conseqüències concretes. La primera és que per Nadal «Déu es revela no com un que és a les altures i domina l'univers», sinó que «s'abaixa, descendeix a la terra petit i pobre», per la qual cosa va

«El naixement de Jesús ens porta la bona notícia que som estimats immensament i individualment per Déu»

assenyalar que «si ens hi volem assemblar no ens podem situar per damunt dels altres, sinó inclinar-nos, servir-los, fer-nos petits amb els petits i amb els pobres». «El cristià serveix i s'abaixa», va reiterar el Papa i va convidar a buscar que «els nostres germans i germanes no se sentin mai sols». En aquesta línia, el Papa va ressaltar que Jesús «es va involucrar amb l'ésser humà fins a arribar a ser com un de nosaltres», i per això qualsevol cosa que fem per un germà o germana «ho donem a Jesús». Ell mateix ho va predicar: «Qui hagi alimentat, hagi acollit, visitat, estimat un dels més petits i pobres entre els homes, ho haurà fet amb el Fill de Déu.»

En acabar, el Papa va convidar aquest Nadal a demanar a la Mare de Déu la seva ajuda per «reconèixer en el rostre

del nostre proïsme, especialment de les persones més vulnerables i marginades, la imatge del Fill de Déu fet home».

Iniciatives caritatives del Papa

El Papa, com a Bisbe de Roma, va decidir regalar aquest Nadal dos mil sobres amb ajudes concretes que seran distribuïts entre els més necessitats de la capital italiana a través de les Missiònaries de la Caritat de la Mare Teresa, l'almoïner oficial, Konrad Krajewski, juntament amb alguns voluntaris que ofereixen ajuda nocturna a la Ciutat Eterna.

Segons va confirmar l'Oficina de Premsa de la Santa Seu, cada sobre de regal conté una imatge de Nadal fir-

mada pel Papa, targetes per telefonar i passis per un dia per al metro i autobusos de Roma. A més, el papa Francesc va visitar fa poc el dispensari pediàtric de Santa Marta, una estructura de caritat del Vaticà fundada per Pius XI el 1922 que ofereix ajut a nens malalts de religions i nacionalitats diferents. El 2013 s'hi van registrar més de 3.500 visites mèdiques i les famílies procedeixen de països llatinoamericans com el Perú, l'Equador, Veneçuela, Colòmbia, El Salvador o Guatemala; africans com el Marroc, Nigèria o Tunísia, i de l'Europa de l'Est, com Romania, Moldàvia, Albània i Ucraïna.

Així mateix, entre les iniciatives caritatives del Papa, va destacar la visita a l'hospital pediàtric Bambino Gesù el 21 de desembre per felicitar els nens malalts.

Les floretes del papa Francesc

Per molts anys!

El dia 17 de desembre el papa Francesc va celebrar el seu aniversari, 77 anys. Fer anys és sempre un regal, malgrat que moltes vegades no ens acabi d'agradar, però és bo tenir un dia en què puguem parar la nostra atenció en el que suposa estar vius, anar caminant per la vida i gaudir de tot el que hem rebut i donat.

Fer anys ens recorda que un dia algú, els nostres pares, ens van fer el millor do que tenim, que és la nostra pròpia vida. No el vam demanar, ens el van donar. Prendre consciència d'això ens hauria de convertir en persones alegres i agràides. Més encara quan un pren consciència que també és Fill estimat de Déu.

Ens deia Francesc: «L'alegria del cristià és saber-se acollit i estimat per Déu.» Quin regal millor hi ha?

Convençut d'això, un no pot més que compartir

aquesta alegria amb els que l'envolten i especialment amb aquells que pateixen situacions no desitjades, com poden ser malalts, persones grans, persones sense llar... tantes persones que es troben lluitant dia a dia per sobreviure. El papa Francesc va voler compartir una estona el dia del seu 77è aniversari amb unes d'aquestes persones, quatre persones sense sostre.

No és un gest mediàtic, ja no ens sorprenen tant aquestes imatges de Francesc envoltat de nens, malalts, persones de presó... sinó que ja formen part de la seva manera de ser, de la seva actitud davant de l'altre, acollint i estimant, convençut que el millor per a algú que pateix és sentir-se abraçat, consolat. No hi ha regal millor que sentir-se acollit i estimat. Les persones que visiten Francesc se senten així. I és fruit d'algú que se sent profundament acollit i estimat per Déu.

Esther Borrego Linares

«El diàleg no vol dir oblidar la pròpia identitat, però exigeix una identitat oberta per aprendre de l'altre»

Cardenal Kurt Koch, president del Consell Pontifici per a la Promoció de la Unitat dels Cristians

Rosa María Jané Chueca

Recentment es va celebrar a Barcelona el simposi internacional sobre el Concili Vaticà II *L'Església del Pare, del Fill i de l'Esperit Sant, signe i instrument de la reconciliació*. Per a la lliçó inaugural es va convidar una figura insigne: el cardenal Kurt Koch, president del Consell Pontifici per a la Unitat dels Cristians, que va parlar sobre *Església i ecumenisme*. En aquesta entrevista, el cardenal Koch reflexiona sobre el diàleg ecumènic i l'impuls del papa Francesc en aquest àmbit, entre altres temes.

Des del Concili Vaticà II fins ara, quin camí ha recorregut el diàleg ecumènic?

S'hi han fet moltes passes, però encara no hem arribat al final del camí. És difícil donar una resposta global perquè hi ha 17 diàlegs diferents, la qual cosa suposa una realitat ben diversa.

L'Església de base està prou conscienciada de la necessitat d'aquest diàleg?

La situació és molt diversa i depèn molt dels bisbes i dels sacerdots locals, de les realitats concretes. Per exemple, els patriarques ortodoxos em comenten que, pel que fa al poble fidel, no hi ha aquesta consciència. Per dir-ho d'alguna manera, no estan preparats i, per tant, la resposta en aquest sentit és molt variada. A l'Església catòlica ja és molt que els fidels pensin i preguin per la unitat a la Setmana de Pregària per la Unitat dels Cristians..., però es tracta de veure com això pot tenir una continuïtat durant l'any. Penso que els bisbes espanyols estan molt interessats per tot el tema de l'ecumenisme.

«Que tots siguin u», continua sent una urgència improrrogable?

La realitat és molt complexa perquè arreu del món hi ha 400 Esglésies o comunitats eclesials diverses i el tema

Agusti Codinach

de la unitat no el podem fer només els homes. És cosa de l'Esperit Sant, ha de ser un regal de l'Esperit. Hem d'estar atents a la veu de l'Esperit davant d'aquesta realitat. És interessant assenyalar com Jesús, a l'evangeli, no mana la unitat, sinó que prega per la unitat. I aquesta pregària ha de ser essencial en tot diàleg, en tot debat ecumènic.

S'hauria de començar preguntant per la mateixa comunitat?

Avui dia també cal, a l'interior de l'Església, un «ecumenisme catòlic» perquè si no hi ha aquest desig de treballar per la unitat o estem desunits no hi farem res.

La unitat dels cristians, ha arribat a convertir-se en una utopia?

És una utopia en el sentit etimològic del terme perquè encara no hem arribat a trobar la unitat, però no ho és en el sentit que sigui un fantasma. Aquesta utopia implica un camí cap a la unitat, d'acord amb el desig del Senyor.

Com treballa el Consell Pontifici que vostè presideix?

Treballem en dues línies: la secció est i la secció oest. En la secció est tenim molts punts en comú, sobretot amb l'Església ortodoxa, perquè tenim la mateixa fe. Potser el punt d'inflexió és la qüestió del primat del Bisbe de Roma. En la secció oest tenim una problemàtica diferent perquè les Esglésies o comunitats eclesials han creat un altre tipus d'Església. Davant d'aquest fet no n'hi ha prou de desenvolupar el tema del primat del Bisbe de Roma, sinó que hi ha qüestions més essencials com fins i tot aprofundir sobre què és l'Església.

El papa Francesc ha aportat aire fresc a l'Església, també en el diàleg ecumènic?

Hi ha una gran continuïtat entre el papa Francesc i el papa Benet XVI. El papa Benet ha fet una gran tasca a favor de l'ecumenisme, i ha volgut anar al nucli de la fe, i el papa Francesc ha continuat en aquesta línia, tot i que amb un estil diferent. El papa Francesc té una altra experiència ecumènica per la seva pròpia realitat llatinoamericana, perquè hi ha hagut un gran impuls de les Esglésies evangèliques. Després dels catòlics, les Esglésies evangèliques estan en segon lloc. Com a arquebisbe de Buenos Aires, el cardenal Bergoglio era el responsable dels bisbes per a la relació amb l'Església oriental a Llatinoamèrica i coneix molt bé aquesta realitat.

Es destaca molt com a gest ecumènic el fet que Francesc es presenti molt sovint com a «Bisbe de Roma»...

Això és la doctrina de l'Església catòlica. El Papa és Papa perquè és el bisbe de Roma i cal subratllar que Joan Pau II, per dues vegades, va visitar totes les parròquies de la diòcesi de Roma. I Benet XVI ha dit moltes vegades que és el «bisbe de Roma». Jo veig una gran continuïtat del papa Francesc respecte dels seus predecessors. Però penso que qualsevol expressió en boca del papa Francesc esdevé una gran novetat!..., però no tot és nou. Tenim un nou Papa, però la mateixa Església...

L'exhortació *Evangelii gaudium* també dedica espai a l'ecumenisme i parla de «confiar-se en l'altre».

Ja en el Concili Vaticà II es diu que és fonamental en el diàleg l'intercanvi de dons. No n'hi ha prou amb l'intercanvi d'idees, sinó intercanviar dons per avançar en el diàleg. A l'*Evangelii gaudium*, el papa Francesc fa una interessant reflexió quan es refereix a l'Església ortodoxa. Diu que podem aprendre'n tot el tema de la col·legialitat, quan es parla dels bisbes, i de la sinodalitat. Molts patriarques i bisbes de l'Església ortodoxa han llegit aquesta reflexió amb gran alegria. Estic convençut que una més bona praxi de la sinodalitat a l'Església catòlica serà el gran tribut que podem fer en relació amb el diàleg amb l'Església ortodoxa. D'altra banda, espero que l'Església ortodoxa aprengui de la catòlica sobretot la necessitat d'un primat, a escala universal, un centre d'unió.

Amb Francesc, està més propera la visita d'un Papa a Moscou?

Des del mateix patriarcat de Moscou, el que es considera necessari és una bona preparació de la trobada i que una bona preparació és més important que la temporalitat perquè cal tenir en compte que seria la primera vegada que un patriarca rus i un Papa es trobarien. Això no pot ser només una trobada joiosa, sinó que ha de tenir un missatge clar.

Vostè ha declarat en alguna ocasió que «amb l'ecumenisme m'he tornat més catòlic». Què vol dir?

Tota tasca, tota trobada amb les altres Esglésies fa que t'adonis de la riquesa que tu tens, de la riquesa interna de la mateixa Església catòlica. Jo he d'estar realment convençut de la meua fe per poder obrir un diàleg veritable amb l'altre; he d'estar ben fonamentat en mi per oferir a l'altre un diàleg autèntic. El diàleg no vol dir oblidar la pròpia identitat, però exigeix una identitat oberta per aprendre de l'altre. Això passa en tot diàleg: en el diàleg polític, en el diàleg matrimonial, en el diàleg sindical... sempre cal preservar la pròpia identitat, però oberts a la identitat de l'altre. Tan sols així es produeix el diàleg veritable. En certa manera és aprendre a veure la vida amb els ulls de l'altre.

AULES D'HISTÒRIA ECLESIASTICA DE CATALUNYA

Organitzades per la Biblioteca Balmes, ofereixen cursos, de tres sessions. Començaran el dia 9 de gener, a les 7 del vespre, al carrer de Duran i Bas, 9, Barcelona.

Primera sessió: *Entre el Mediterrani, «Latinitat» i catolicismes: el triangle Barcelona, Roma i Vaticà durant el segle XX*. Professor: Pablo del Hierro de la Maastrich University.

Conferència inaugural el dia 15 de gener a les 7 del vespre, *El cardenal Vidal i Barraquer i la «Qüestió Catalana» durant la dictadura de Primo de Rivera, segons els fons de l'Arxiu Secret Vaticà*, a càrrec del Dr. Ramon Corts.

En aquesta sessió es farà la presentació de la digitalització d'*Analecta Sacra Tarraconensis*, a càrrec del Dr. Alexis Serrano, coordinador de les Aules d'Història Eclesiàstica de Catalunya.

Correu electrònic: biblioteca@balmesiana.org
Tel. 933 177 284

Club *amics*

Associació d'Amics de Catalunya Cristiana

Contacte: Núria Ortín
Tel: 934 092 700
info@clubmes.cat
www.clubmes.cat

El Club+amics us desitja un feliç 2014

Canonització de
Joan Pau II i Joan XXIII

ROMA

del 26 al 29 d'abril del 2014

Opinió

Reunificació familiar

Abla Nasir
Mare palestina

Sovint comparem aquesta època d'inestabilitat política i d'ocupació de la nostra terra amb l'època en què va néixer Jesús. En l'intent de fer una reflexió teològica sobre el reagrupament familiar, penso en la Sagrada Família quan va fugir a Egipte per protegir el Nen Jesús de la ira i la bogeria d'Herodes, que va ordenar que tots els nens de menys de dos anys d'edat fossin assassinats: «Lleva't, pren el nen i la seva mare, fuig cap a Egipte i queda-t'hi fins que jo t'ho digui, perquè Herodes buscarà l'infant per matar-lo» (Mt 2,13). La Sagrada Família, volent protegir el seu fill, es va quedar a Egipte durant un temps fins que van tenir notícia de la mort d'Herodes, i van decidir tornar a la seva terra d'origen. Van optar per quedar-se en un petit poble anomenat Natzaret, on Jesús va viure quan era petit.

La Sagrada Família, refugiant-se a Egipte lluny del perill i la mort, recorda les famílies palestines que van buscar un refugi similar a pobles i països com ara Egipte, lluny de la crueltat i la destrucció de la guerra el 1948. S'expliquen moltes històries de famílies que es van veure obligades a abandonar casa seva o que van fugir lluny del perill i no van poder tornar a casa després de la guerra. Moltes famílies es van separar i no se'ls va permetre tornar-se a reunir. Recordo la història de la família Habibi de Haifa, la mare i els fills van anar a Egipte a la recerca de seguretat, i s'hi van quedar amb amics i familiars fins que la guerra es va acabar. Quan van voler tornar i reunir-se amb el pare, no els ho van permetre. Després de diversos intents tenaços per aconseguir el reagrupament familiar, només a la mare se li va permetre tornar, no així als nens, ni a Haifa, on vivia la parella, sinó a Jerusalem, i no se'ls va permetre mai reunir la família a la seva terra natal.

Per tant, moltes famílies palestines es troben disperses per diferents indrets del món o, fins i tot, dins dels límits de la nostra terra ocupada, on se'ls nega la reunificació. S'aixequen murs i s'imposen noves regles per dispersar les famílies entre elles, sota el pretext del «centre de vida», que defineix per a nosaltres les forces d'ocupació.

Com a mare em pregunto: on és el centre de la meua vida? No és a la terra on vaig néixer i amb la família de la qual provinc i la nova família que he format com a part d'un procés natural? En aquesta terra on regna la injustícia, el procés natural no se'ns aplica. Estem governats per la injustícia d'un Estat que reclama la meua pàtria per dret diví, que porta famílies d'arreu del món a la meua pàtria, mentre que la meua família es troba dispersa i no ens permeten reunir-nos.

Josep va fugir a Egipte per protegir la seva família del perill i la va portar de nou a la seguretat del seu país natal. Aquest és el model d'una família, on sempre mirem de protegir els altres amb amor i ens sacrifiquem pel benestar dels altres. És el vincle natural que manté unida la família. Aquesta unió natural s'enfronta a intents diaris per trencar-la i, en molts casos, encara que no ha afectat mai la força emocional de la seva cohesió, físicament, han aconseguit esquinçar-nos de la forma més brutal.

«La Sagrada Família, refugiant-se a Egipte lluny del perill i la mort, recorda les famílies palestines que van buscar un refugi similar»

CatalunyaCristiana

Subscribiu-vos

Desitjo subscriure'm al setmanari Catalunya Cristiana durant un any (52 números)

Nom _____

Cognoms _____

Adreça _____

Població _____

DP _____ Tel. _____ NIF _____

A/e: _____

Edició paper 125€ Edició digital 90€

Edició en català Edició en castellà

Forma de pagament

Únic pagament per any Dos pagaments semestral

Xec nominatiu que adjunto Domiciliació bancària (ompliu ordre adjunta)

Senyors, els prego que, a partir d'ara, i fins a nou avís, carreguin al meu compte els rebuts que els presentarà Fundació Catalunya Cristiana per la meua subscripció al setmanari CatalunyaCristiana.

Titular _____

Entitat _____ Oficina _____ DC _____ Compte _____ Data (dd/mm/aa) _____

Signatura del titular

Envieu aquesta butlleta a:
Catalunya Cristiana
(Departament de Subscripcions)
Comtes de Bell-lloc, 67-69
08014 Barcelona

Conforme al que disposa l'article 6 de la llei orgànica 15/1999 de 13 de desembre, de Protecció de Dades de Caràcter Personal, autoritzo CatalunyaCristiana a incloure les meves dades personals al fitxer informàtic d'aquesta entitat així com a tractar-les, per tal de rebre informació periòdica de les seves activitats. En qualsevol moment el titular podrà exercir els drets d'accés, rectificació i cancel·lació, així com oposar-se al tractament de les seves dades adreçant-se a CatalunyaCristiana amb domicili al carrer Comtes de Bell-lloc 67-69, 08014 Barcelona.

Regala aquest Nadal
El Joc de la Vida de Crist!

Més informació:

93 409 27 70

www.catalunyacristiana.cat

 CatalunyaCristiana
RàdioEstel

Benvolguts Reis d'Orient,

*Aquest any
volem conèixer més Jesús
jugant en família.*

*Per això us demanem
el "Joc de la Vida de Crist"*

Moltes gràcies!

Per només 6 euros

+ 3 euros en despeses d'enviament*

I també el pots regalar en la campanya solidària **«Reis per a tothom»**

*Preus especials a partir de 5 unitats

Punt de vista

Bernabé Dalmau
Monjo de Montserrat

El papa Francesc no es marceix

De sorpresa en sorpresa, el papa Francesc ens sorprèn cada dia. Jo no sóc devot dels seus sermons diaris a Santa Marta, perquè prefereixo, d'un Papa, reservar-me per als seus textos majors. Però reconec que cada dia en diu «una». Si reuníssim el titular diari de cada homilia, ja tindriem un jardí. Perquè les floretes s'encavallen les unes a les altres, a veure quina és la més sorprenent. Per ara, la recent «Misericòrdia» bat tots els rècords.

Per això m'estranya tant que els qui, a diferència dels qui ho fem moderadament, no han cessat d'exaltar-lo i de cantar-ne les glòries, segueixin en aquesta eufòria sense adonar-se, o silenciant per no quedar en ridícul, que el papa Francesc és més continuista del que sembla.

Però, si hi ha un tret que no pot amagar, és el de jesuïta. No estàvem acostumats recentment, a Catalunya, a conèixer jesuïtes-jesuïtes, dels que posen tota l'astúcia humana i divina al servei de la noble causa per la qual militen. I el papa Francesc ho fa. Qui és el qui diu que posposa el càrrec de Papa al de bisbe de Roma? No, Francesc fa de Papa, amb tota la responsabilitat que això comporta.

Hi va haver un cardenal americà que als primers mesos es queixava que no feia res. Em sembla que ara ja pot començar de sobres a canviar d'opinió. Ja no són només els gestos exteriors de simplicitat i d'apropament. Ja no tenim únicament el nomenament de vuit cardenals consellers. Hi ha moltes més actuacions. Aquest reguitzell

de quirògrafs que van perfilant la reforma de la Cúria. Aquesta insistència a anar a fons, que ens descol·loca a tots: laics, capellans, monges, i sobretot bisbes.

Aquí trobaria potser jo l'explicació de per què els mitjans de comunicació li ho perdonen tot: que ens faci resar el Rosari, que faci pregar en silenci, que parli sovint del Dimoni, que recomani la confessió i els altres sacraments. Algú m'ha dit que la bona relació amb els jueus de Buenos Aires fa que «el contubernio judeomasónico» el respecti i no faci esclatar bombes cada dos dies com passava en temps del papa Benet. No ho sé. Però veig que per ara dona resultat la distribució de papers que ha fet. Ell pot anar marcant línia, perquè altres tenen la missió de fer

la bugada, començant pel prefecte de la Congregació de la Fe. En tot cas, saber repartir joc, ja és una gran qualitat, també jesuítica.

És bo anar coneixent, com de fet va essent cada vegada més així, tota la seva trajectòria episcopal a Buenos Aires, perquè podem entendre millor els seus objectius, els seus mètodes, i àdhuc els seus recursos de llenguatge. Ens ha arribat a la seu de Pere molt bregat i això és una benedicció de Déu. Podem estar oberts a sorpreses. Però, si no pugem al carro, perdrem oportunitats. I en aquest moment cal aprofitar-les totes, si no volem perpetuar-nos en el descens dels qui viuen de les batalletes de fa mig segle.

Saber escoltar

Joan Guiteras i Vilanova
Degà del Capítol Catedral de Barcelona
secretaria@catedralbcn.org

Els homes som el temps

Ho he llegit i sentit moltes vegades. Què suggereix aquesta expressió? Sant Agustí digué als plorans de la seva època, queixosos dels temps que vivien, que nosaltres mateixos som el temps. Els humans fem el temps. I cada temps té el color que li pintem. Des d'aquesta perspectiva es fan les èpoques de la història. I aquesta va quedant marcada per les petjades dels que viuen cada època. Escauria aquí una reflexió sobre el temps que portem a l'esquena. Què fem i com fem el nostre temps?

Això no obstant, vull situar-me en un altre punt de mira. En les etapes del nostre ésser: infantesa, joventut, edat adulta i ancianitat. Un teòleg escriu que entre aquestes gradacions hi ha, avui dia, molta diferència. «Com si els adults visquessin en un altre temps distint del dels joves.» I es refereix a una realitat desconcertant: a) han augmentat els anys de vida de les persones, la vida té una expectativa de durada més llarga i, per tant, se'ns concedeix més temps; b) la vida humana canvia amb

major velocitat. La diferència entre el present i el passat s'engrandeix, de manera que el present és més curt i, de seguida, passa a ser antic. Això crea dificultats vitals notables. Per exemple, en el camp laboral, una persona esdevé vella a l'edat de quaranta o cinquanta anys! Tot fa que un tingui la sensació de viure en el passat.

Passa una altra cosa encara: la impressió que només hi ha una edat important, la de la joventut. Caldria donar a cada etapa de la vida la dignitat que li correspon. I pensar que cada etapa té una aportació per acada persona i per a la societat. Ningú no s'ha d'avergonyir de la seva edat. Cada edat té un sentit específic i complementari. Imagineu un món i una església sense infants, amb adolescents envellits, sense joves que preguntessin, sense la força dels que estan en la plenitud de la vida i sense l'experiència dels ancians? Necessitem també la confiança dels uns amb els altres.

El teòleg J. Ratzinger —el Papa emèrit Benet XVI— va escriure en un article dedicat al final d'any: «...la medicina ha allargat el temps de l'home. Aquest té més temps. De veritat tenim més temps? O el temps ens té a nosaltres? La majoria, moltes vegades, no té temps per a Déu, necessita temps per a si mateix. Però, de veritat, tenim temps per a nosaltres mateixos? No n'anem escassos?... Tal vegada no és el veritable temps de l'home el temps que té per a Déu? Jesuscrist tingué temps per a Déu i en ell Déu té temps ara.»

Comencem un nou any. El temps serà millor si nosaltres som millors. Si sabem viure el temps com un do de Déu. No oblidem la responsabilitat que els homes fem el temps.

A propòsit de...

P-J Ynaraja

Capellà del Montanyà
ynaraja@ynaraja.e.telefonica.net

Encens

El sentit de l'olfacte està força oblidat com a llenguatge. «Hi ha coses que empesten», diem. Quan entrem en una casa, i percebem l'olor d'un guisat, ens sentim satisfets. També hi ha ambients que, perquè han estat tancats massa temps, fan una pudor desagradable. Després d'un estiu sense ploure, quan cauen les primeres gotes sentim una olor de terra humida molt agradable.

He improvisat records d'antigues vivències, unes d'agradables, i altres, de desagradables, per cridar l'atenció sobre aquest sentit, força oblidat.

Si tot això és veritat, també ho és que la indústria, el comerç i altres interessos es preocupen d'oferir-nos-ho en conserva. Em refereixo als perfums. En primer lloc, els derivats de les plantes. No hem d'oblidar que també tenim els anomenats *desodorants*, i que rarament ho són, perquè, en realitat, són substàncies tampó, que amb els seus efluvis, amaguen la mala olor.

Hi ha perfums especialitzats per a dones, homes i nens. Són objectes útils i molt preuats per regalar. És un obsequi del qual, en principi, ningú no en pot dubtar. No serveixen per a res imprescindible, ni enriqueixen. Són mostres d'amor senzilles, llenguatge simbòlic, que només l'home és capaç de crear. Cap gat no regala res a la gata de la mateixa casa.

Aquest preàmbul serveix per situar el valor antropològic del perfum i el més preuat de l'humà: la capacitat d'estimar. Em permeto fer un pas endavant i preguntar: «Hi ha un perfum de Déu o per a Déu? Qui el tria?» A les nostres cultures, l'encens ha estat el predilecte.

Es tracta de la resina d'un arbust d'algunes regions d'Àsia, el *Boawelia sacra*. Les caravanes de mercaders amagaven el lloc on es trobava en origen, per això, a més d'agradables, eren enigmàtics. Avui dia sabem que procedeix de la costa sud d'Aràbia. Als voltants d'on abunden, hi ha mercats públics. D'allà algú me'n va portar en una capseta del més pur i senzill. A partir d'aquest, es barregen resines i olis essencials per millorar-ne les sensacions.

En la litúrgia llatina, s'encensen imatges, altars i l'Eucaristia. A la gent, en general, no els satisfà. En les orientals, tant en els ritus com en l'àmbit, es percep una olor mística i agradable. Per què així? Perquè entre nosaltres, en molts casos, es comprava el més barat.

Tinc encens de roses i de gessamí, una barreja delicada i artesana, obra de monjos grecs. És car, però Déu se'l mereix. En el text bíblic, l'encens hi apareix 148 vegades. I en la fórmula dels millors perfums l'encens es troba en la composició.

I què té a veure amb el Càntic? No oblidem que és un poema d'amor i que aquest perfum no hi podia faltar. Quan es divisa la comitiva reial, està embolicada amb una columna de fum d'encens (3,6). L'enamorat diu: «Abans que bufi la marinada i s'allarguin les ombres, me n'aniré a la muntanya de la mirra, a la collada de l'encens» (4,6). Imagina que l'estimada és «un jardí tancat on es gaudeix de totes les essències... amb tota mena d'arbres d'encens, amb mirra i àloes» (4,14).

Signes d'avui

Lluís Serra Llansana
llserrall@gmail.com

Més enllà de la Grossa de Cap d'Any

Les loteries i la Grossa de Cap d'Any poden convertir una persona en milionària per atzar. No es confia en el resultat de l'esforç i de la feina. Tot rau en la sort del bombo. La publicitat incideix en el desig i manipula l'esperança autèntica que rau en el més profund del cor humà. L'estímul procedeix de l'exterior. Les imatges dels anuncis desperten la cobdícia. L'esperança va més enllà de les expectatives. De vegades, es vesteix de desitjos de poca volada que sembla que la satisfan, però que generen buit i frustració. Tota esperança que no sorgeixi de l'interior és una maniobra o ganyota. Quan toquin les dotze campanades i la gent engoleixi amb avidesa els dotze grans de raïm, quan el guarimes de l'any anunciï l'arribada d'un any nou i les copes de cava —que, en alguns casos, el boicot transformarà en cervesa— brindin per temps millors... tot quedarà en un sentiment difús. Mentrestant, l'esperança bateja en una altra sintonia. Busca arrels d'eternitat. Les coses efímeres, la vanitat, els desitjos passatgers no en satisfan l'essència. Distreuen el protagonista, però no alimenten el seu sentit de la vida.

La pregunta fonamental apunta a l'esperança de fons. Connectar amb ella implica submergir-se en el propi cor, en el més profund de l'ésser, on resideix Déu. Més enllà de les idees i dels desitjos, on es perden les expectatives passatgeres i es guanya un horitzó d'eternitat. L'esperança requereix renúncia, buidament, espera. Un ja no es marca el calendari. Com li va passar a Pere, quan Jesús li va dir: «Quan eres jove, et cenyies tu mateix i anaves on volies, però a les teves velleses obriràs els braços i un altre et cenyirà per portar-te allà on no vols» (Jn 21,18). Aprendre a viure aquesta dimensió és una altra cosa.

«L'esperança no elimina l'esforç i la feina. Els situa en la seva perspectiva adequada»

La pregària dels salms situa el tema al seu lloc just: «Tu ets la meua esperança, Senyor; he confiat en tu des de petit» (Sl 71,5). L'esperança no elimina l'esforç i la feina. Els situa en la seva perspectiva adequada. Requereix humilitat i obertura al do. Cada persona porta dins seu un conquistador, per això s'expliquen tantes guerres al llarg de la història. La grandesa rau a obrir el propi ésser al do i compartir-lo amb els altres.

L'esperança necessita espera. Una dificultat tremenda per als temps actuals, on tot es vol de manera immediata. Impera la cultura del *fast*, la rapidesa. La tecnologia ho possibilita, però el cor té altres ritmes. El ritme de Déu és contemplació, paciència, obertura.

Hi ha succedanis de l'esperança. En una línia, rebaixant la seva càrrega de profunditat a simple expectativa o a desitjos banals. Tots els que beuen d'aquesta aigua tornen a tenir set. En una altra línia, el pessimisme, el descoratjament, el derrotisme, l'abdicació anul·len qualsevol possibilitat d'esperança. No hi ha res a fer. Sorgeix la desesperança. L'infern de Dant.

Finestra a la vida

Victòria Molins, s.t.j.
viqui70@yahoo.es

Viure el moment present

Aquesta és una lliçó que ens costa molt més d'entendre a les persones que vivim en un cert ordre establert que a aquells als quals la vida apallissa continuament i que viuen en la marginació, víctimes de contínues dificultats. Els mestres de la formació ens parlen de viure el moment present, sense patir gaire per l'esdevenidor. I l'Evangeli ens exhorta a no preocupar-nos pel futur perquè «cada dia en té prou amb els seus maldecaps».

«L'Evangeli ens exhorta a no preocupar-nos pel futur perquè "cada dia en té prou amb els seus maldecaps"»

Jo no acabo d'aprendre la lliçó, i això que estic envoltada de gent senzilla que me'n dona continuament. No oblidaré mai el que vam patir un grup de voluntaris, ja fa anys, esperant el dia i l'hora en què anaven a desnonar una família. Quan van arribar els agents, tots els que esperàvem angoixats ens vam adonar que ells encara dormien...

Fa dos dies vaig viure una cosa semblant. Eren dos quarts de deu tocats i van trucar a la porta. Surto i em trobo un noi a qui feia temps que no veia. Viu fora de Barcelona i em diu, amb la cara desencaixada, que li passava una cosa molt greu, que no sap què fer i que havia pensat en mi per veure si el puc ajudar. Jo coneixia el seu passat a la presó i sabia de les seves dificultats, però creia que les coses li anaven una mica millor.

Quan ja es va tranquil·litzar i va poder parlar, em va explicar entre plors, la seva situació i l'angoixa de tornar a casa seva després d'una baralla i d'una sèrie de problemes. Em vaig oferir per acompanyar-lo a passar la nit en una pensió, però no ho va voler. Després d'una estona de donar voltes al tema, em va dir que mirés de buscar-li un altre pis l'endemà, perquè volia sortir d'aquella situació que jo no vaig acabar d'entendre gaire. Vam quedar així. Jo faria el possible per solucionar la seva situació l'endemà. Confesso que dubtava de poder fer alguna cosa, i que em sentia impotent. Com en tantes ocasions, vaig comprovar que una cosa és donar consol —que això sempre ho procuro— i una altra és donar solucions, que sovint no aconseguixo.

Me'n vaig anar al llit molt neguitosa. I en contra del meu costum, em va costar dormir. Em despertava pensant en aquell amic desconsolat i en la meua impotència per solucionar la seva situació.

L'endemà em vaig moure per intentar solucionar el seu problema, però sense cap resultat. Al migdia el vaig trucar pensant el pitjor i ell va ser qui em va tranquil·litzar: «Ah, no et preocupis, ja ho he resolt, me'n vaig a buscar-me la vida en un altre lloc.»

Això potser és viure el moment present... N'he d'aprendre.

Zoom

Eduard Brufau

La gran tempesta de neu que ha afectat el Pròxim Orient ha tingut dues cares ben diferents. Per a la majoria de llocs ha estat un regal de Nadal que ha deixat un paisatge propi dels pessebres; però la neu i el fred també han fet més difícil la vida als camps de refugiats sirians del Líban. A la imatge, l'esplanada de les mesquites de Jerusalem sota la neu.

PUBLICITAT A:

CATALUNYA CRISTIANA

(EDICIÓ SETMANAL)

BUTLLETÍ DE L'ARQUEBISBAT DE BARCELONA

(EDICIÓ MENSUAL)

GUIA DE L'ESGLÉSIA DE L'ARXIDIÒCESI DE BARCELONA

(EDICIÓ ANUAL)

RÀDIO ESTEL

24 H. AL DIA

Informeu-vos-en al telèfon: 934 092 810
Fax: 934 092 775 -
c/ Comtes de Bell-lloc, 67-69
08014 Barcelona
e-mail: publicitat@catcrist.com

Des del monestir

Per ells, per tu

Estem al límit. Ens sentim desbordats. La situació és cada dia més dramàtica. La gent està a l'atur, els tallen l'aigua, la llum... Quant de patiment! La pobresa guanya terreny i es cobra noves víctimes.

Són aquestes les frases i sensacions que em surten dels llavis i em neixen al cor quan veig com, irremeiablement, creix el nombre de persones i famílies que cauen víctimes de l'estafa organitzada que ens hem acostumat a anomenar «crisi», i que en realitat és un drama, una injustícia, un signe evident de l'ambició desmesurada d'homes i dones de cor endurit, que viuen per devorar, acumular i maleir els germans!... Sí, maleir, perquè el que aconseguen amb la seva inhumana fredor i amb el seu egoisme devastador és posar al límit les persones i esborrar-les de la vida digna condemnant-les a la desolació

salvatge, a l'exclusió i a l'abandonament. Deia Pere Casaldàliga que «som soldats derrotats d'una causa invencible». I és així com em sento i ens sentim. Qualsevol esforç sembla mesquí i és una gota de bondat en un oceà d'egoisme devastador. Però la causa de la humanitat és invencible, i no ens podem permetre la llicència de claudicar del canvi i la bondat.

Si som capaços de plantar cara a la iniquitat amb gestos de justícia, generant un corrent de compassió solidària, el desbordament i el dolor rebrà contenció per aquells que creiem en l'amor i no desesperem que tot pot ser diferent. La pobresa estructural, l'estafa financera, la corrupció i la mentida institucionalitzada no podran amb les nostres mans unides i el cor temperat. Aquesta és l'hora del canvi. Tot pot ser diferent. El Nadal ens recorda que Déu torna cada dia

com la primera vegada, que ens ofereix l'opunitat de saber que Ell viu en els petits, i que avui podem començar de nou. En l'horitzó es dibuixa l'esperança i sé que no serem defraudats.

Units a la humanitat que clama i que espera, entenem que l'única fe vàlida és la que ens fa servidors els uns dels altres, i que el Déu de la vida viu en cada germà. Volem donar fe de la nostra esperança perquè creiem que el Regne que construïm és el que ens compromet amb la vida i la causa dels petits. Si t'apuntes al canvi; si creus en la humanitat; si ets capaç de buscar el bé comú i renunciar a l'egoisme acaparador que ignora els germans, aleshores bon Nadal! La nostra causa és invencible, la humanitat té futur. Si ho fas per ells, ho faràs per tu.

Lucía Caram

Religiosa dominica de Manresa

La sal de la terra

Futurs bons mestres, compromís de tots

En la formació inicial dels mestres, a més del propi candidat, hi ha dos agents principals: el sistema educatiu obligatori i la universitat. El primer aporta la formació bàsica i el testimoni o model professional dels mestres. El segon afavoreix el desenvolupament personal i ciutadà i, especialment, conrea les competències necessàries. Ambdós han de saber compartir, aprofundir i transferir les bones pràctiques de l'art i la ciència de l'ensenyament-aprenentatge i de l'educació. Ens agradi o no aquest context formatiu es caracteritza actualment per la incidència dels successius canvis en la legislació educativa i universitària, els resultats d'informes de caràcter internacional o de les pròpies avaluacions, les noves realitats socials i familiars, la crisi i el seu impacte en les condicions laborals i dels centres, les noves habilitats sol·licitades per les tecnologies o la internacionalització...

La defensa i la millora de l'educació implica fer una opció per assolir bons mestres, els millors mestres. Però en una situació profundament canviant i amb una fotografia de la realitat educativa escolar insatisfactòria això no és gens fàcil. Hom cerca els factors essencials —de casa nostra o forans— que facin possible aquest objectiu. Fa temps que tenim un ampli debat sobre aquesta qüestió. En qualsevol cas, la formació de futurs mestres passa per protegir aquells escenaris de la seva iniciació, nutrició i creixement i, alhora, situar aquest fet com a una prioritat cultural del país.

Això no significa aïllar els joves estudiants de la realitat sinó la necessitat de preservar el seu procés del constant soroll i condicionament provinent dels interessos polítics i, ocasionalment, de la pròpia administració que —amb actituds intervencionistes— no acaba de diferenciar la seva

responsabilitat en el sistema i la que té sobre els professionals que després treballaran en els centres de titularitat pública. I també comporta un esforç de tothom a construir una nova cultura sobre el rol del mestre en la nostra societat. En definitiva, donar un nou horitzó a preguntes ben conegudes: per què se segueix pensant majoritàriament que la docència en la universitat requereix més preparació que en l'educació infantil? Per què la professió docent no universitària és fonamentalment femenina? Per què davant d'un estudiant amb un expedient acadèmic brillant de batxillerat ben pocs pares i orientadors li recomanen els estudis d'educació? Per què en els adolescents i joves fomentem i valorem tan poc les experiències en contextos educatius? El canvi de paradigma cultural sobre el mestre suposa un repte que demana el compromís de tots.

Andreu Ibarz

Director general de Blanquerna-URL i professor de la Facultat de Ciències de l'Educació

Mirada al món

Moralment inacceptable

És profundament trist i moralment inacceptable, des del punt de vista de la Doctrina Social de l'Església catòlica universal, que el secretari general i portaveu de la Conferència Episcopal Espanyola, l'endemà que el legítim govern de Catalunya amb un ampli suport parlamentari anunciés la data i els termes de la consulta, pontifiqués públicament, citant declaracions anteriors de la CEE, que preguntar al poble de Catalunya sobre el seu futur polític equival a «posar en perill la convivència dels espanyols negant unilateralment la sobirania d'Espanya» i que això no és «prudenciosa ni moralment acceptable». Allò que és certament «inadmissible», segons la lògica de l'Evangeli i dels drets naturals dels pobles, no és pretendre alterar un ordenament jurídic per part del poble de Catalunya, sinó negar sistemàticament al poble català per

part de l'Estat espanyol la possibilitat de ser consultat democràticament. La mateixa Plenària de la CEE aprovà el novembre del 2006 un text on s'afirma que l'Església reconeix «la legitimitat de les posicions nacionalistes que, sense recórrer a la violència, per mètodes democràtics, pretenguin modificar la unitat política d'Espanya» i que «són els dirigents polítics i, en darrer terme, els ciutadans, mitjançant l'exercici del vot, prèvia informació completa, transparent i veraç, els qui han d'escollir la forma concreta de l'ordenament jurídic polític més convenient».

Els nostres bisbes catalans ja s'han expressat de manera inequívoca i col·lectiva, en diverses ocasions, sobre els drets nacionals de Catalunya com a poble, i esperem que, de forma clara i unànime,

es manifestin ben aviat sobre la necessitat i la conveniència, per al bé comú de tots, que les institucions de l'Estat espanyol respectin la voluntat majoritària de la societat catalana d'expressar amb el seu vot si vol constituir-se o no en un nou Estat independent. Tant de bo que fos el conjunt de l'episcopat espanyol que es pronunciés en aquest sentit, pensant en el veritable bé de tots! Perquè el cert és que el procés cap a la plena sobirania nacional de Catalunya, com molt bé sabem els qui vivim aquí, no vol generar divisions ni fomentar oposicions, sinó eliminar les contínues tensions i malentesos que, des de fa massa temps, desgasten i dificulten una sana convivència, i cercar d'establir un nou marc polític que faci que no s'hagi de parlar mai més a Espanya del *problema catalán*, ni a Catalunya d'Espanya com a problema.

Cinto Busquet

Capellà i teòleg

Risc per a la salut

Des de fa gairebé dues setmanes, Barcelona experimenta un nivell de contaminació que supera de manera reiterada i molt important els màxims recomanats per l'Organització Mundial de la Salut i per la Unió Europea. A l'atmosfera de la ciutat s'hi detecten concentracions elevadíssimes de tres compostos molt perillosos per a la salut: diòxid de nitrogen, ozó troposfèric i partícules fines. Fonts institucionals calculen en unes 4.000 les morts prematures que per aquesta causa es registren anualment a Barcelona.

Davant d'aquesta situació, que hauria de fer disparar totes les alarmes i activar plans de regulació del trànsit i de totes les activitats contaminants, les institucions ciutadanes opten per aconsellar-nos... no fumar i no sortir gaire al carrer. Aquesta passivitat del govern municipal, encapçalat per tot un metge, a l'hora d'afrontar una situació que arreu es consideraria de màxim risc per a la salut pública, és un indicador preocupant d'indiferència pel benestar i la seguretat de la ciutadania per part dels mal anomenats «responsables» de gestionar la cosa pública barcelonina.

ROLANDO D'ALESSANDRO
Barcelona

Un gran tresor

En els màrtirs tenim un gran tresor i molt proper, però força desconegut. Penso que la pel·lícula *Un Dios prohibido* ha estat un gran regal per a l'acabat recentment Any de la Fe, en què precisament, aquí

Amor al proïsme

Cares de pocs amics les trobo diàriament. Cares alegres també es veuen, gairebé sempre en persones envoltades d'amics o familiars. Es compleix l'aforisme que els problemes compartits pesen menys. Les recents campanyes nadalenques mostren, de manera més evident, com hi ha moltíssimes persones que sí que dediquen la seva vida, aquest temps que tant costa donar, a un motiu altruista. Proposo que no sigui l'almanac qui imposi les decisions d'aconseguir una societat més habitable, que cadascú decideixi quina societat desitja per a si mateix i que lluitem per aconseguir els ideals pels quals van viure personatges com Madiba, Gandhi o Jesucrist.

PILAR CRESPO ÁLVAREZ
Tarragona

a Espanya, hem celebrat a l'octubre la beatificació de 522 màrtirs del segle XX. La seva història mereix ser ben explicada, perquè no és una història que interessi exclusivament als catòlics. Tota societat necessita conèixer-la per no repetir-la, i en tot cas, per respondre amb perdó allà on hi hagi ofensa i amb amor allà on només habiti l'odi.

JESÚS D. MEZ MADRID
Girona

«Pastorets» infantils

En aquestes festes nadalenques algunes parròquies i escoles representen els *Pastorets*-catecisme *La Flor de Nadal*. Es tracta d'un nou estil de *Pastorets*. Una novetat en el teatre català. Són dotze estampes teatrals-musicals representades en el presbiteri de l'església. No necessita decorats. Els actors són nens i nenes vestits de pastorets i d'àngel, i també nens i nenes vestits

a l'estil català tradicional. El cor musical de la parròquia col·labora amb la interpretació de les vint cançons que formen part d'aquests *Pastorets*.

Si alguna parròquia o escola està interessada a conèixer *La Flor de Nadal*, poden demanar un exemplar a Pivesa, apartat de correus 21 - 17700 La Jonquera, i el rebran al seu domicili.

Els *Pastorets* són unes representacions teatrals nadalenques que recorden el naixement de l'Infant Jesús al portal de Betlem. L'Evangeli ens parla que en aquella nit uns àngels cantaven pels espais «Glòria a Déu a les altures i pau als homes de bon cor» i anunciaven el naixement de l'Infant Jesús a uns pastorets que guardaven els ramats als afores de Betlem. I els invitaven que anessin a adorar-lo, a la falda de Maria.

FRANCESC A. PICAS
La Jonquera

El Consultori

PREGUNTES I RESPOSTES
SOBRE DOCTRINA I MORAL
pel Dr. Joan Antoni Mateo

Nadal cristià

Recordo que en una ocasió va donar uns consells per viure la Quaresma, que em van anar molt bé. Per a aquest Nadal li agrairia unes reflexions en el mateix sentit per viure'l cristianament.

Sense por de ser massa original i amb l'esperança que els consells ajudin molts lectors a celebrar cristianament el Nadal, accedeixo a la seva petició. Cal dir que em sembla oportuna la seva pregunta perquè constatem cada cop més com se secularitzen les festes cristianes en la nostra societat. Que almenys nosaltres ens esforcem per ser custodis i testimonis del sentit d'aquestes festes que han nascut de la fe i que, sense fe, queden com buides i artificioses.

El primer consell, potser ja una mica tard, és que aprofitem el temps d'Advent. La litúrgia de l'Església, que és una veritable escola de la fe, es proposa un itinerari breu i intens per preparar el Nadal. Participant en la santa missa els dies d'Advent, en la litúrgia de les hores i intensificant la nostra pregària ens preparem admirablement per al Nadal.

Segon consell: participem tant com puguem en les celebracions litúrgiques d'aquests dies nadalencs. Encara no fa gaires anys, per a molts cristians que la resta de l'any no visitaven massa les nostres esglésies, el dia de Nadal era inconcebible sense missa. Avui ja no és tant així. Si Nadal ha de ser sobretot acolliment agraït de l'Encarnació del Fill de Déu i vivència joiosa del Déu que és amb nosaltres, resulta una contradicció flagrant per a un cristià negligir l'acolliment que devem a Jesús present a l'Eucaristia. Un Nadal cristià digne d'aquest nom implica participar en l'Eucaristia i, quan sigui convenient, que ho és gairebé sempre, disposar-se amb una bona confessió.

Tercer consell: un Nadal cristià és, ha de ser, un Nadal solidari. I més en el moment que viu la nostra societat. Posar contenció a un consumisme imprudent i compatir amb els que ho estan passant més malament és el camí correcte. Convidem els pobres a la nostra taula. Ho podem fer ajudant Càritas a ajudar, cooperant amb un menjador social... I no només compartir els béns materials, sinó també el nostre temps, atenció i companyia a moltes persones que ho esperen. Dedicar temps als fills, a la família, als amics, als ancians, als malalts... omple de llum el nostre Nadal. Potser seria un bon propòsit fer algun gest generós per apropar-nos a algú de qui estem distants... Finalment, mantenir el sentit genuí de les nostres tradicions en molts gestos: fer el pessebre, felicitar el Nadal... Amb aquestes senzilles reflexions jo també us desitjo a tots un Nadal ben feliç i ben cristià.

• Per enviar consultes al Dr. Mateo:
elconsultori@hotmail.com
www.balmesiana.org
apartat de correus 121 - 25620 Tremp (Lleida).
A Ràdio Estel, de dilluns a divendres,
a les 23.00, podeu escoltar la versió
radiofònica d'El Consultori

Amb bon humor...

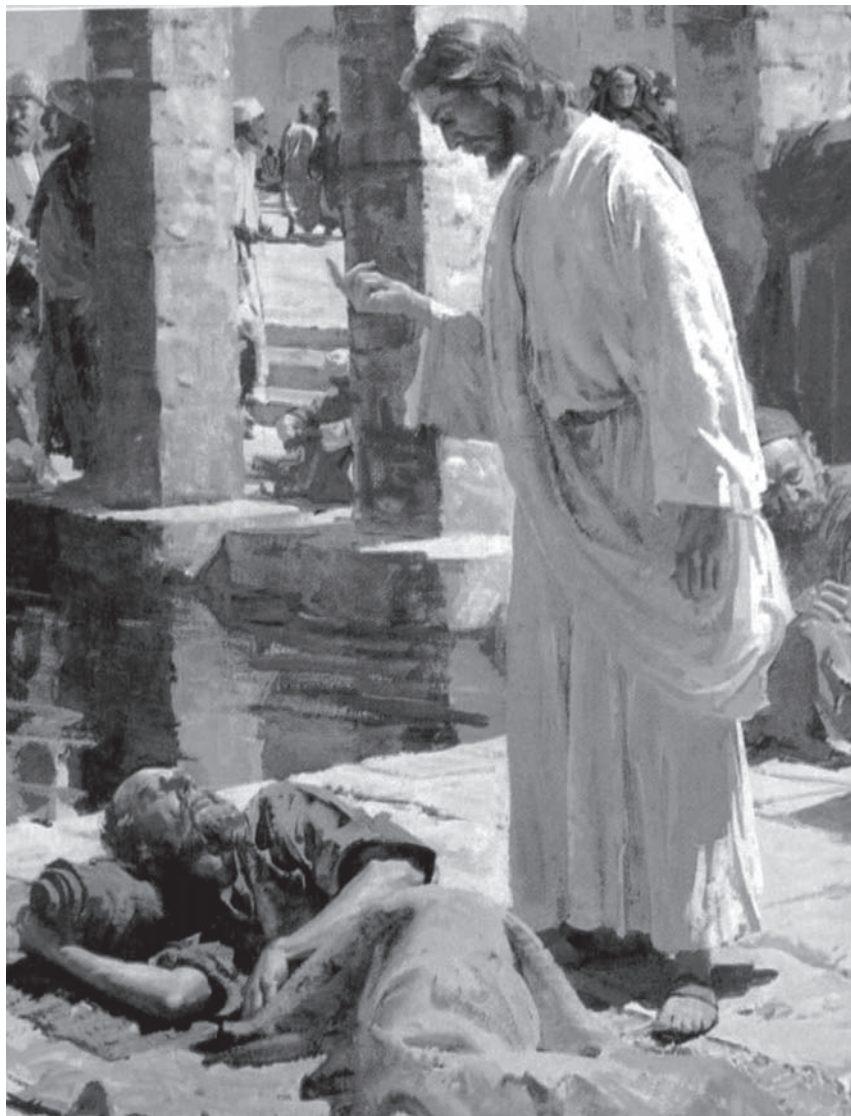
El consiliari diu...

Els signes del Regne de Déu: els miracles

Un dels temes que costa més d'explicar i, en general de tractar, és el dels miracles de Jesús. Tots, en major o menor grau, ens hem trobat amb aquesta dificultat. No és fàcil donar-ne raó i el nostre grup d'animadors de Vida Creixent no en va ser l'excepció. En general, la majoria prenem dues opcions: o relativitzar (o, obertament, negar) la possibilitat o bé exagerar el prodigi del miracle. En el debat que es va generar per, entre tots, treure'n unes quantes pistes per portar als grups, van sortir unes conclusions importants:

1. *La raó dels miracles l'hem de buscar en l'anunci del Regne.* Jesús anuncià el Regne de Déu amb paraules i signes. Per tant, el tema no s'atura en el fet (o prodigi) obrat. El signe no s'esgota en ell mateix, sinó que apunta a una realitat més gran. Ens diuen el evangelis que la gent s'adonava que «no podria fer res de tot això si Déu no estigués amb Ell». És important tenir-ho present immersos com estem en una cultura de la imatge, que tendeix a mirar els evangelis com si fossin pel·lícules.
2. *Jesús no era l'únic que feia miracles.* El fet —una mica sorprenent— de retreure-li «fer miracles» en dissabte ens suggereix

Jesús no cau en la temptació de l'espectacle, sinó que escull el camí de la discreció.

Xavier Moretó Navarro
Viceconsiliari de Vida Creixent de Barcelona

que n'hi havia d'altres que també en feien. Els mateixos deixebles en feren pel seu compte.

3. *Jesús només fa miracles en un context de fe.* Per tant, no eren signes evidents. Només se n'adonaven els qui ho veien amb fe. En conseqüència, tampoc no eren signes espectaculars. Ja en el tema de les temptacions vam veure que Jesús no cau en la temptació de l'espectacle, sinó que escull el camí de la discreció, de la humilitat, del servei... de la creu.
4. *Els evangelis van ser escrits a la llum de la Pasqua.* És l'experiència pasqual la que els ajuda a «entendre» els signes que Jesús va fer.
5. *Potser hauríem de buscar els miracles en els fets de la vida.* La visió de la fe ens pot fer adonar de petits signes de la presència del Regne que, de fet, és el mateix que Jesús volia mostrar als seus...

Tot plegat ens pot ajudar a tractar aquest tema en els nostres grups, a destriar què és important i què és accessori per abordar-ho. La fondària de l'anunci —i del misteri— del Regne s'ho val. Jesús no era un «miracler». El seu anunci va molt més enllà... Apunta vers Déu mateix.

Bisbat de Lleida

Fidelitat a Crist; fidelitat a l'Evangelí; fidelitat a l'Església

Mn. Robert Louan
Diòcesi de Lleida

Les conquestes de la ciència i els corresponents progressos de la medicina han contribuït de forma substancial, en les últimes dècades, a allargar la durada mitjana de la vida humana fins al punt que la «tercera edat» abraça ara una part considerable de la població mundial: es tracta de persones que surten dels circuits productius, disposant encara de grans recursos i de la capacitat de participar de la vida pública i en el bé comú.

Pel que fa a Vida Creixent, podem dir que és un moviment de l'Església que inclou aquells germans en la fe, aquells fills estimadíssims de Déu, que, malgrat la seva edat, volen continuar buscant junts Déu i servint l'Església. Aquesta franja, cada cop més nombrosa de la població, la podem anomenar afectuosament «ancians - joves», per les seves ganes i el desig contagiós que tenen de conèixer més el Senyor i de comunicar-lo als altres, prioritàriament als de la seva edat. Vida Creixent és, per tant, un espai de promoció humana i de realització espiritual de l'enorme potencial que té la tercera edat.

Per això, als ulls de l'Església, aquest moviment té un gran valor i importància, i mereix tota la seva atenció ja que està convençuda que la gent gran encara té molt per donar a la vida de tota l'Església. D'aquí, la preocupació i el compromís de l'Església a favor del moviment de Vida Creixent i de les persones que el formen.

Confirmant aquesta preocupació i compromís de l'Església, el beat Joan Pau II, els deia el març del 1984: «No us deixeu sorprendre per la temptació de la solitud interior... sapigueu que no esteu ni heu de sentir-vos al marge de la vida de l'Església, no com a elements passius en un món en excessiu moviment, sinó com a subjectes actius d'un període humanament i espiritualment fecund de l'existència humana. Teniu encara una missió per complir,

una contribució per donar» (1).

De la petita experiència que tinc del moviment de Vida Creixent, per haver-lo acompanyat a les parròquies on he servit fins ara, puc dir que, més que donar, sóc jo qui he rebut. He rebut, no lliçons magistrals ni grans sermons ni grans elaboracions teològiques, sinó testimoniatges de vides profundament cristianes; he rebut experiències de fidelitat a l'Evangelí; he rebut manifestacions d'amor a l'Església; he rebut exemples de com es pot seguir sent cristià malgrat les dificultats de la vida, les experiències decebedores de la mateixa Església, les proves i, a vegades, les grans foscores de la fe. Els comentaris «senzills» dels seus membres, fruits de l'experiència concreta de la vida, m'han fet pensar en els primers seguidors de Jesús, en els humils

del poble d'Israel, que van ser capaços d'entendre i acceptar el missatge del Mestre (Mt 11,25). He rebut molt de la gent de Vida Creixent i m'he deixat interpel·lar com a cristià i com a sacerdot. Més encara, de l'acompanyament d'aquest moviment n'he tret forces per als moments de «dubtes», per als moments de decaigudes, per als moments foscos. D'aquest acompanyament, he trobat un estímul per seguir endavant quan el camí se'm feia costa amunt. Perquè em deia a mi mateix: «És possible continuar, el camí val la pena...»

Convido a tots a emprendre aquest camí de fidelitat a Crist, al seu Evangelí i a la seva Església. Convido a tots els companys sacerdots, no només a fomentar en les seves parròquies, sinó a donar suport i acompanyar aquest moviment de vida cristiana que ha anat creixent al llarg dels anys, i amb l'edat, ha arribat d'alguna manera, a la seva veritable maduresa. Convido tota la gent gran que, de fet, constitueix el nombre més important dels nostres fidels i de la nostra societat, a militar en aquest moviment per seguir alimentant la seva fe conjuntament amb altres de la mateixa edat, amb la Paraula de Déu que és Paraula de vida eterna (Jn 6,68).

AGENDA

GENER

Dijous 9: reunió d'animadors, a les 5 de la tarda, a València 244, planta 4a, sala d'actes. Tema V: *El regne de Déu s'assembla a una taula de convidats.*

Paraula i vida

La fraternitat, camí de la pau

Acaba un any civil i d'aquí a tres dies en comencem un altre. Ens diuen que serà millor que l'any passat. Déu ho faci. La manifestació dels bons desigs de cara a l'any nou és quelcom més que un mer costum social. És com la confessió que el món podria —hauria de— anar millor.

Coincidint amb l'any nou, cada 1 de gener, l'Església promou la Jornada Mundial de la Pau, que fou instituïda per Pau VI l'any 1967, en aplicació de la doctrina i les orientacions del Concili Vaticà II. Aquest Concili, del qual estem celebrant els cinquanta anys, tractà el tema de la pau, especialment en la constitució pastoral sobre l'Església en el món d'avui, coneguda com la *Gaudium et spes*. Aquest document, en el seu mateix inici, diu que «la joia i l'esperança, la tristesa i l'angoixa dels homes contemporanis, sobretot dels pobres i de tots els qui sofreixen, són també la joia i l'esperança, la tristesa i l'angoixa dels deixebles de Crist, i no hi ha res de veritablement humà que no trobi ressò en el seu cor».

Què hi pot haver de més humà que el desig de

pau entre els pobles, entre les nacions i els estats del món? Joan XXIII ho va intuir molt bé i, en temps de l'anomenada *guerra freda*, va publicar la que ha estat qualificada com l'encíclica més popular de la història de l'Església, la *Pacem in terris*, de la publicació de la qual també hem celebrat els cinquante aniversari aquest any que ara acabem. *Pacem in terris*, coneguda com l'encíclica dels drets humans, fou acollida amb un veritable entusiasme. El seu programa és encara ben actual. Molt s'ha avançat en el respecte dels drets humans, però molt queda encara per fer, sobretot a nivell global i en els països més pobres de la Terra.

La Jornada de la Pau del dia primer d'any té com a lema: «La fraternitat, fonament i camí per a la pau.» Serà la primera jornada de cap d'any del papa Francesc i caldrà estar ben atent al missatge que dirigeixi als caps d'Estat de tot el món i a l'opinió pública, perquè —com va dir amb motiu de la jornada que va promoure a tota l'Església per la pau a Síria— la pau és un problema humà que transcendeix les divisions religioses i confessionals i

interessa tant a creients com a no-creients, perquè és un problema de la humanitat, de tota la humanitat. El tema de la fraternitat és molt present en l'esperit i en els ensenyaments del papa Francesc. En aquella memorable presentació seva davant del món, el vespre del 13 de març passat, ja va demanar «començar aquest camí, bisbe i poble, un camí de fraternitat, d'amor i de confiança; resem perquè hi hagi una gran fraternitat».

El compromís del Papa en favor de la pau s'ha manifestat sobretot en la jornada de dejuni i de pregària per la pau a Síria, al Pròxim Orient i al món sencer del dia 7 de setembre, en la vigília de la Nativitat de Maria, Reina de la pau. En la que va presidir ell mateix a Roma, va referir-se a la pau en el món sencer i va insistir que la violència porta a la violència i la guerra porta a la guerra.

La solidaritat, el desenvolupament, la defensa dels drets humans i de la pau apareixen com els pilars del servei a l'Església i al món del nou bisbe de Roma. Cal que tota l'Església l'acompanyi amb la seva pregària.

Lluís Martínez Sistach

Cardenal, arquebisbe de Barcelona

Als quatre vents

Déu, en el centre de la família

El 1917, en plena Primera Guerra Mundial, el papa Benet XV va afegir a les lletanies del Rosari la jaculatoria *Regina pacis*, implorant la pau del món. A la clausura del Concili Vaticà II, Pau VI va demanar que n'afegíssim una altra: *Mater Ecclesiae*, per posar l'Església sota la protecció de la Mare de Déu. L'últim afegit a les lletanies és de Joan Pau II i va ser *Regina familiae*. Són tres preocupacions, expressades d'aquesta manera, per diferents pontífexs: la pau, l'Església, la família.

Aquest diumenge últim de l'any l'Església celebra la festa de la Sagrada Família, presentant l'exemple de la llar de Natzaret en què van confluïr les tres persones més estimades pels cristians: Jesús, Maria i Josep.

Són un model de fe i fidelitat. Allí hi ha la Mare de Déu, aquella que «conservava totes les coses en el seu cor», aquell cor que havia de ser traspassat de dolor, segons la profecia de l'ancià Simeó al temple.

L'alegria i el dolor es van barrejar en les vides de Maria i de Josep. Els evangelistes ens deixen poques paraules de la Mare de Déu i cap del sant Patriarca, però sí que ens expliquen les seves accions, sempre mogudes pels missatges que Déu li enviava, des de l'acceptació de la seva esposa en moments de dubte, fins a la fugida i retorn d'Egipte. A la família de Natzaret, Déu ocupa un lloc central. El cap de la família, Josep, i la mare, Maria, viuen en funció de Jesús. I aquí podem preguntar-nos: ocupa Déu un lloc central a casa nostra?, o l'ocupa el televisor?, per posar un exemple.

Tot el que constitueix una llar és bo —també el televisor, és clar— però hem de procurar que quedi espai preferent per a Déu. Que no passi com en algunes llars que jo he vist, on hi ha tanta quantitat de mobles, tauletes, quadres, catifes, gerros i altres ornaments que pot resultar incòmode viure-hi.

Suposo que m'enteneu. El que vull és alertar per-

què la quantitat d'ocupacions i preocupacions que pugui tenir una família no la porti a deixar en darrer terme la seva relació amb Déu, que és el segell de tota família cristiana.

Recordo que quan era petit, al meu poble i en tants altres, arribava a casa una capelleta de fusta que contenia tres figures: la Mare de Déu, sant Josep i el nen Jesús al mig. La deixaven a casa uns dies, li encenïem una espelma i resàvem davant seu. Després, els nens generalment, la portàvem a una casa veïna perquè continués el recorregut. Falta molt poc perquè s'acabi un any i en comencem un altre: el 2014. Amb aquest motiu es preparen tota mena de celebracions. Està molt bé, però donem un sentit a aquest canvi en el calendari, més enllà de les campanades, el raïm i els focs artificials. Fem el propòsit de rebre, al costat de l'Any Nou, Jesús en els nostres cors i en la nostra família. I demanem que Jesucrist sigui sempre el centre de la nostra vida.

Jaume Pujol Balcells

Arquebisbe de Tarragona i Primat

La Bona Notícia també a internet
www.catalunyacristiana.cat

I ARA ENTRA A LA NOVA PÀGINA WEB DE CATALUNYA CRISTIANA I CONSULTA LA NOSTRA HEMEROTECA. HI TROBARÀS TRENTA ANYS DE PREMSA RELIGIOSA.

Catalunya Cristiana col·labora amb
www.flama.info

FLAMA
AGÈNCIA CRISTIANA DE NOTÍCIES

«La Sagrada Família simb

Redacció

Quins horitzons obre el Sínode de Bisbes dedicat a la família?

El papa Francesc està molt interessat pel bé dels matrimonis i les famílies i sofreix per l'augment de separacions conjugals i divorcis pel mal que fan als mateixos esposos i especialment als fills. Aquests són els qui sofreixen les conseqüències més greus en el seu afecte i educació. Els fills desitgen que els pares s'estimin i visquin sempre units. No hi ha dubte que això dóna seguretat als fills. També sofreixen els membres de la família més àmplia, com són els pares dels esposos que se separen. El papa Francesc desitja que el Sínode dels Bisbes tracti sobre els desafiaments pastorals de la família en el context de l'evangelització, per tal que es pugui treballar en la realització de matrimonis i famílies i aquestes siguin autèntiques comunitats de vida i d'amor. Cal dir també que en els divorcis i posteriors unions conjugals, es donen situacions difícils pel que fa a la recepció dels sacraments del perdó i de l'eucaristia. Tanmateix cal dir que aquests esposos cristians formen part de l'Església i no estan excomunicats, com explicà el beat Joan Pau II, en un document sobre la família.

Sobre quines qüestions li agradaria que hi hagués avenços significatius?

Atès el que és el matrimoni i la família, la seva grandesa i el bé que fa a les persones, a la societat i a l'Església, desitjaria que els treballs dels dos Sínodes dels Bisbes ajudessin que els joves que celebren el sacrament del matrimoni es preparin degudament. I no només amb una preparació immediata a la celebració, sinó especialment amb una preparació remota, des de la seva infància i adolescència. Cal una maduresa en la seva personalitat i un conjunt de virtuts humanes i cristianes que són absolutament necessàries per viure degudament la vida conjugal i familiar: l'amor, l'esforç, el diàleg, el respecte, el perdó, etc. L'amor conjugal ajuda a superar les dificultats que la mateixa convivència presenta amb el pas del temps. L'amor va madurant i enriquint i uneix més i més els esposos.

En el cas dels matrimonis en crisi, de les situacions de divorciats i amb una unió posterior, caldria trobar camins per tal que l'Església manifesti la seva maternitat a aquests esposos i es posi en relleu la misericòrdia, l'amor i el perdó de Déu. Penso que es pot avançar en el tractament dels procediments de declaració de nul·litat per tal d'esbrinar quins matrimonis han estat celebrats amb actituds, voluntat i capacitat dels contraents que els feia nuls. Avui la mentalitat divorcista desgraciadament ha augmentat molt entre els joves i en la mateixa societat i això incideix en la concepció del matrimoni i no harmonitza amb l'exigència de la indissolubilitat del matrimoni cristià.

De cara a l'octubre del 2014, quines activitats organitza l'arque-

bisbat de Barcelona com a preparació?

La pastoral matrimonial i familiar que realitzem a les parròquies i moviments familiars són una bona preparació per als treballs dels Sínodes dels Bisbes. Penso en concret en la preparació que ofereixen les parròquies als qui volen celebrar el sacrament del matrimoni. Tanmateix ens volem preparar també amb la pregària. A Barcelona tenim la basílica de la Sagrada Família. Aquesta advocació del nostre temple gaudiní ens insta a posar-la més i més al servei de la família, també amb la pregària, i amb tot allò que ajudi a conèixer i divulgar la bellesa i riquesa humana i cristiana de la família creada per Déu.

La pregària que el Papa ha preparat amb motiu d'aquests treballs dels Sínodes sobre la família la publicarem en diverses llengües en una estampa amb el naixement de la basílica i s'oferirà a tots els visitants, especialment a la capella del Santíssim, on entren un 20% dels visitants. A les naus de la basílica hi haurà diversos plafons relacionats amb el matrimoni i la família per sensibilitzar sobre aquesta importantíssima realitat humana i cristiana. Es pensa fer un concurs literari a les escoles sobre el tema de la família. Convidarem a les parròquies d'arreu que porten l'advocació de la Sagrada Família per visitar i celebrar la fe

«La mentalitat divorcista ha augmentat molt entre els joves»

a la basílica. Treballarem ben units amb la basílica de Natzeret, poble on visqué la Sagrada Família, i amb la basílica de Loreto, que conté la Santa Casa.

Enguany, amb motiu de la festa de la Sagrada Família, he convidat el president del Consell Pontifici de la Família, l'arquebisbe Vincenzo Paglia, i li he demanat que doni una conferència sobre la temàtica dels dos Sínodes. He invitat a presidir l'eucaristia de la festa de Sant Josep que celebrarem a la basílica de la Sagrada Família l'arquebisbe Lorenzo Baldisseri, secretari del Sínode dels Bisbes.

Hi haurà presència de l'Església catalana i barcelonina al Sínode?

En les assemblees extraordinàries del Sínode dels Bisbes, que és la que se celebrarà del 5 al 9 d'octubre del 2014, només en són membres els presidents de les Conferències Episcopals i, per això, no és fàcil aquesta presència tret que el Papa nomeni un bisbe del nostre

país o designi algun laic o laica com a expert. En la celebració de l'Assemblea ordinària que se celebrarà l'any 2015 és més possible perquè està constituïda per més membres. En l'anterior Sínode dels Bisbes, el papa Benet XVI em va nomenar membre.

La Sagrada Família vol simbolitzar el tema del Sínode: «Els desafiaments pastorals de la família en el context de l'evangelització»?

La nostra basílica simbolitza la temàtica sinodal. Per això hem de posar la basílica de la Sagrada Família al servei dels treballs dels Sínodes programats. Això demana que sigui un santuari de pregària per a les famílies i que es sensibilitzi la unió de visitants sobre la realitat humana i cristiana de la família arreu del món i el que l'Església proposa sobre el sacrament del matrimoni i la família fonamentada en el matrimoni. Amb la família ens hi juguem molt. El Concili Vaticà II, del qual estem celebrant els 50 anys de la seva celebració, ens ha dit que el bé de les persones, de la societat i de l'Església depenen de la salut dels matrimonis i de les famílies.

Ja he dit abans com volem que la nostra basílica parli d'alguna manera sobre la temàtica sinodal, fonamentalment amb la pregària ja que es tracta d'un temple. Cada any celebrem l'Eucaristia amb motiu de la Jornada de la Família

Polítza la temàtica sinodal»

famílies. La riquíssima simbologia i la singular bellesa de la basílica permet fer aquesta tasca pastoral i de fet ho està fent. Penso que haurien d'augmentar-ho i hi estem treballant.

A més del que fem habitualment, volem que la basílica contribueixi a donar un sentit cristià del Nadal a la nostra ciutat. Aquest any, a més del tradicional concert nadalenc per als Amics de la Sagrada Família, els dies 19, 20 i 21 d'aquest mes les famílies amb els seus fills han pogut pujar fins el pessebre de la façana del Naixement per venerar-lo i s'ha ofert un recordatori amb la reproducció del pessebre i una pregària per als infants per tal que puguin col·locar-la a un lloc de la seva habitació.

Avui, 29 de desembre, s'ha fet una pregària conjunta de les basíliques de la Sagrada Família, Natzaret i Loreto. Amb quin objectiu?

El diumenge 29 d'aquest mes és la festa de la Sagrada Família i celebrem a la nostra basílica l'Eucaristia. Està presidida pel president del Consell Pontifici per a la Família, l'arquebisbe Vincenzo Paglia. L'Eucaristia comença a les 10.30 h i en acabar, a les 12 h, connectem amb la plaça de Sant Pere, del Vaticà, per veure i escoltar el papa Francesc per a l'Àngelus. El Papa presentarà la pregària que ha preparat per a la família amb motiu dels treballs dels Sínodes dels Bisbes, referint-se a la necessitat de pregar pel bé de les famílies com estem fent a les basíliques de Natzaret, de la Santa Casa de Loreto i de la Sagrada Família de Barcelona. D'alguna manera, tindrem el papa Francesc a la basílica de la Sagrada Família. Lliurarem un recordatori amb la reproducció del pessebre de la façana del Naixement amb la pregària preparada pel papa Francesc. Us invito a participar en aquesta celebració, especialment els moviments matrimonials i familiars.

La Sagrada Família ha passat de ser referent de l'Església diocesana a referent de l'Església universal?

Penso que sí, d'alguna manera. La basílica s'ha universalitzat amb motiu de la seva dedicació celebrada pel papa Benet XVI, el 7 de novembre del 2010. Eren munió els qui la visitaven abans, però encara ha augmentat el nombre de pelegrins i visitants. Són dels cinc continents del món, de totes les edats i condicions. Tots queden meravellats davant la bellesa singular i la riquíssima simbologia religiosa que ofereix la nostra basílica. Diria que la coneixen arreu del món; és una autèntica i meravellosa icona de la nostra estimada ciutat de Barcelona. Amb aquesta relació amb la basílica de Natzaret i amb la basílica de Loreto, per pregar i per treballar per la família, aquest referent de l'Església universal ha crescut.

Existeix alguna manera de donar un títol universal a la Sagrada Família, a banda del de basílica?

Crec que sí, penso en la possibilitat de ser un santuari mundial de la família, al servei de la pregària i del treball pastoral pels matrimonis i famílies. Podria ser

«He invitat a presidir l'eucaristia de la festa de Sant Josep el secretari del Sínode dels Bisbes»

«La Sagrada Família podria esdevenir un santuari mundial de la família»

també una església de l'evangelització, ja que Antoni Gaudí, que era un bon evangelitzador, la va projectar perquè ajudés a realitzar la missió de l'Església que és l'evangelització. L'Església existeix per evangelitzar. Moltes persones que visiten la basílica de la Sagrada Família —també els no creients— són evangelitzades. La bellesa i la simbologia religiosa els porta a Déu. Podem dir que és una «biblia de pedra».

Què diu el papa Francesc sobre la Sagrada Família?

El papa Francesc ha quedat meravellat davant de la basílica de la Sagrada Família, quan li he explicat i li he mostrat les reproduccions. En l'audiència privada que em va concedir el Papa el 6 de setembre, el vaig invitar perquè visités

Barcelona, la Sagrada Família, Manresa i Montserrat, llocs on sant Ignasi, el fundador dels jesuïtes, va viure i va escriure els «exercicis espirituals». Penso, però, que el Papa tindrà preferència per visitar països pobres i subdesenvolupats del món.

De quina manera s'està treballant a la diòcesi el qüestionari de 38 preguntes preparatori per al Sínode?

Tal com ens ha demanat el secretari general del Sínode dels Bisbes, a les diòcesis, hem comunicat el document preparatiu per al Sínode dels Bisbes d'octubre de 2014. L'hem comunicat a les parròquies, a la Delegació diocesana de Pastoral Familiar, als moviments familiars, per tal que puguin treballar i lliurar a la Secretaria General de l'arquebisbat els resultats.

És important conèixer la realitat de les famílies de primera mà?

El Papa vol que es comuniquin les realitats de les famílies, els encerts i els desencerts, els èxits i els fracassos, les dificultats i les situacions irregulars amb totes les conseqüències que comportin per a la vida del matrimoni i de la família, i també per a l'evangelització d'aquestes realitats tan importants. Per això s'ha fet la consulta.

Quin és el seu desig per al 2014?

Desitjaria que els joves valorin més i més el matrimoni i la família cristiana, que uneixin l'amor i la sexualitat, que siguin valents per assumir aquestes realitats que són per a tota la vida, que donin importància a l'esforç, al sacrifici, al diàleg, al respecte com a expressions de l'amor autèntic.

i de la Jornada de la Vida amb molta participació. Penso que la basílica hauria de ser com un santuari perquè les famílies hi peregrinessin per demanar a la Sagrada Família per la seva família i les d'arreu del món.

En aquests moments de crisi de tantes famílies: trencaments, dificultats econòmiques... quin és el missatge que pot transmetre la Sagrada Família?

Davant d'aquesta situació que planteja en la seva pregunta, penso que la basílica ha de portar els matrimonis i les famílies a conèixer i imitar la Sagrada Família de Natzaret formada per Jesús, Maria i Josep. Fou una llar on resplendia l'amor, el diàleg, el mutu ajut i el respecte entre tots els seus membres. Les famílies han d'emmirallar-se en la Sagrada Família de Natzaret. És així com tots els seus membres s'estimaran, es realitzaran pel que són més que no pas per les seves qualitats, faran l'aprenentatge de les virtuts i dels valors humans i cristians i formaran els fills per esdevenir persones i cristians. Així, la família és la cèl·lula de la societat i l'escola més preuada.

Moltes d'aquelles dificultats es fan més grans o costen de superar si els membres de la família no viuen la fe cristiana. La basílica ha d'ajudar a l'evangelització i a la catequesi de les

CONVOCATÒRIA D'AJUTS PER A L'ANY 2014

El Patronat de la Fundació Privada Casa de Misericòrdia de Barcelona ha acordat la convocatòria d'ajuts per a l'exercici de 2014 la qual es regirà per les següents:

BASES

- 1) Els peticionaris hauran de ser persones jurídiques sense finalitat de lucre residenciades fonamentalment a Barcelona.
- 2) Els ajuts sol·licitats ho seran per ser destinats a programes o projectes encaminats, fonamentalment, a nens i nenes menors de 16 anys.
- 3) L'objecte dels programes o projectes haurà de ser d'assistència social, en general, o bé educativa, sanitària o de formació professional, en particular.
- 4) Els receptors dels ajuts hauran de presentar una memòria descriptiva i justificativa de l'aplicació de l'ajut en un termini màxim de 3 mesos a comptar des de la seva percepció, llevat que per les característiques del projecte calgui fixar un altre termini.
- 5) Les sol·licituds caldrà que es presentin per correu postal o lliurades a les oficines de la Fundació (c/Elisabets, núm. 8-10, 08001 Barcelona) fins al dia 26 de gener de 2014. L'imprès es podrà descarregar des de la web (www.fcmb.org) o serà facilitat a les nostres oficines.
- 6) El Patronat de la Fundació resoldrà i comunicarà a les entitats interessades els ajuts atorgats.

Fundació Privada CASA DE MISERICÒRDIA DE BARCELONA
www.fcmb.org

Calendari de la setmana

Comentari de la Paraula

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC A; FERIAL 2)

TEMPS DE NADAL

(SALTERI: SETMANA 1)

DESEMBRE

29. DIUMENGE

La Sagrada Família, Blanc. Lectures: Siràcida 3,2-6.12-14 / Salm 127 / Colossencs 3,12-21 / Mateu 2,13-15.19-23
SANTORAL: David, rei; Tomàs Becket, b. i mr.; Tròfim, b.

30. DILLUNS

Octava de Nadal, Blanc. Lectures: 1 Joan 2,12-17 / Salm 95 / Lluç 2,36-40
SANTORAL: Anísia, mr.; Fèlix I, p. i mr.; Mansuet, mr.; Rainer, b.; beat Raül, ab.

31. DIMARTS

Octava de Nadal, Blanc. Lectures: 1 Joan 2,18-21 / Salm 95 / Joan 1,1-18.
O bé: *Sant Silvestre* (ML), *Blanc*.
SANTORAL: Coloma, vg. i mr.; Melània la Jove; Sabinià, b. i mr.

ANY 2014

GENER

1. DIMECRES

Solemnitat de la Mare de Déu (S),

Blanc. Lectures: Nombres 6,22-27 / Salm 66 / Gàlates 4,4-7 / Lluç 2,16-21. *Jornada Mundial de la Pau.*

SANTORAL: Almaquí, mr.; Concordi, prev. i mr.; Eufrosina, vg.; Segimon Gorazdowski, prev. i fund.

2. DIJOUS

Sants Basili el Gran i Gregori Nazianzè (MO), Blanc. Lectures: 1 Joan 2,22-28 / Salm 97 / Joan 1,19-28

SANTORAL: Adelard, b. i mr.; Emma, vg.; Isidor d'Antioquia, b. i mr.; Macari, ab.

3. DIVENDRES

Fèria, Blanc. Lectures: 1 Joan 2,29-3,6 / Salm 97 / Joan 1,29-34. O bé: *El Santíssim Nom de Jesús* (ML), *Blanc*.

SANTORAL: Aird de Maurienne, b.; beat Alan de Solminiac, b.; Anter, p. i mr.; Atanasi, mr.; Ciríac-Elies de Chavara, prev.; Daniel, mr.; Fulgenci, b.; Genoveva, vg.; Josep Maria Thomasi, prev. i card.

4. DISSABTE

Fèria, Blanc. Lectures: 1 Joan 3,7-10 / Salm 97 / Joan 1,35-42

SANTORAL: beata Àngela de Foligno, rel.; Isabel Anna Seton, rel.; Odiló, ab.; Rigobert, b.

Josep Rius-Camps

Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

Un èxode d'Israel a Egipte d'anada i tornada

Llegim avui un èxode singular de «Josep amb el nen i la seva mare», però a l'inrevés d'Israel a Egipte (Mt 2,13-15.19-23). Ens hem saltat, tanmateix, el centre de la perícopa: la matança dels innocents (2,16-18), emmarcat precisament per l'anada a Egipte a partir de Betlem i la tornada a Israel amb estada a Natzaret. Tant a l'anada com a la tornada se'ns adverteix que es tracta d'un «somni»: «L'àngel del Senyor s'apareix en somnis a Josep», «L'àngel del Senyor s'apareix en somnis a Josep a Egipte». L'ordre que li dona, la formula en termes semblants: «Aixeca't, pren el nen i la seva mare i posa't en camí cap a la terra d'Israel.» Josep secunda l'ordre de l'àngel també en termes anàlegs: «Ell, però, es despertà, prengué el nen i la seva mare i se'n tornà a Egipte» / «Ell, però, es despertà, prengué el nen i la seva mare i arribà a terra d'Israel.» En la terna formada per Josep, el nen i la seva mare, el nen ocupa sempre el centre; ni el nen ni la mare no porten nom. La perícopa comença amb una al·lusió al retorn dels mags als seus respectius països: «Mentre ells se'n tornaven, heus aquí que l'àngel del Senyor...» i clou amb el retorn a Natzaret: «Avisat durant un somni, se'n tornà a la regió de Galilea i s'establí en una ciutat anomenada Natzaret.» Tant les dues ordres de l'àngel com l'advertiment diví tenen lloc durant un somni, indicant clarament que l'enter relat no s'ha d'interpretar segons el registre històric, sinó tenint en compte el teló de fons que il·lumina tota l'escena: l'escena de l'Èxode que ara s'actualitza de nou, si bé l'opressió no prové del Faraó d'Egipte sinó d'Herodes, rei d'Israel. S'acompleixen així dues profecies: «D'Egipte vaig cridar el meu fill» i: «Serà anomenat Natzoreu», punt de partida i d'arribada del nou èxode. Des d'un començament, la vida d'aquest «nen» està en perill i, al final, haurà de fer el seu èxode fora d'Israel.

Lectures bíbliques

Sagrada Família

Lectura primera

Sir 3,2-6.12-14

Qui venera el Senyor honora els pares

Lectura del llibre de Jesús, fill de Sira:

En els fills, el Senyor fa l'elogi del pare i sentència a favor de la mare. Qui honora el pare expia els pecats, qui honora la mare es guanya un tresor. Els fills seran la felicitat del qui honora el pare; quan pregui, Déu se l'escoltarà. Qui honora el pare viurà molts anys, qui honora la mare obtindrà del Senyor la recompensa.

Fill meu, acull el teu pare en la vellesa, no l'abandonis mentre visqui. Si s'afebleix el seu enteniment, sigues compassiu, no el menyspreïs quan et veus en plena força. Déu no oblidarà la pietat que tens pel pare; te la tindrà en compte per compensar els teus pecats, en farà un monument per expiar les teves culpes.

Salm responsorial

127

Feliç tu, fidel del Senyor,
que vius seguint els seus camins.
Menjaràs del fruit del teu treball,
seràs feliç i tindràs sort.

R. *Feliços els fidels del Senyor,
que viuen seguint els seus camins.*

La teva esposa fruitarà com una parra
dins la intimitat de casa teva;
veuràs els fills com plançons d'olivera
al voltant de la taula. **R.**

És així com els fidels del Senyor
seran beneïts.

Que el Senyor et beneeixi des de Sió.

Que tota la vida puguis veure prosperar Jerusalem. **R.**

Lectura segona

Col 3,12-21

Vida familiar en el Senyor

Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Colosses:

Germans, tingueu els sentiments que escauen a escollits de Déu, sants i estimats: sentiments de compassió, de bondat, d'humilitat, de serenor, de paciència; suporteu-vos els uns als altres, i si alguns tinguéssiu res a dir contra un altre, perdoneu-vos-ho. El Senyor us ha perdonat; perdoneu també vosaltres. I com a coronament de tot això estimeu-vos, que l'amor tot ho lliga i perfecciona. Que la pau de Crist coroní en els vostres cors els combats que manteniui; recordeu que en aquesta pau heu estat cridats a formar un sol cos. I sigueu agraïts.

Que la paraula de Crist tingui estada entre vosaltres en tota la seva riquesa; instruiu-vos i amonesteu-vos els uns als altres amb tota mena de doctrina; agraïts a Déu, canteu-li en els vostres cors amb salms, himnes i càntics de l'Esperit; tot allò que feu, sigui de paraula, sigui d'obra, feu-ho en nom de Jesús, adreçant per ell a Déu, el Pare, una acció de gràcies.

Dones, cal que sigueu submises al marit en el Senyor. Marits, estimeu l'esposa, no us malhumoreu amb ella. Fills, creieu en tot els pares; això agrada al Senyor. Pares, no importuneu els vostres fills, que no es desanimin.

Al·leluia

Col 3,16a

*Que la paraula de Crist, en tota la seva riquesa,
tingui estada entre vosaltres.*

Evangeli

Mt 2,13-15.19-23

Pren el nen amb la seva mare, fuig cap a Egipte

Gloria Mones

Lectura de l'evangeli segons sant Mateu:

Quan els mags van ser fora, un àngel del Senyor s'aparegué a Josep en somni i li digué: «Lleva't de seguida, pren el nen amb la seva mare, fuig cap a Egipte i queda-t'hi fins que jo t'ho digui, perquè Herodes buscarà el nen per matar-lo.» Es llevà, prengué el nen amb la seva mare, sortí de nit cap a Egipte, i s'hi quedà fins que Herodes va morir. S'havia de complir allò que el Senyor havia anunciat pel profeta: «He cridat d'Egipte el meu fill.»

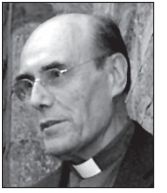
Tan bon punt Herodes va morir, un àngel del Senyor s'aparegué en somni a Josep, allà a Egipte, i li digué: «Prend el nen amb la seva mare i vés-te'n al país d'Israel, que ja són morts els qui el buscaven per matar-lo.» Ell, doncs, es llevà, prengué el nen amb la seva mare i tornà al país d'Israel. Però quan sentí dir que a Judea Arquelau havia heretat el reialme d'Herodes, el seu pare, no gosà anar-hi, sinó que, seguint una indicació rebuda en un somni, es retirà a la regió de Galilea i se n'anà a viure al poble de Natzaret. Així es complí allò que havien anunciat els profetes: «Li diran Natzarè.»

Nadal a Santa Maria la Major

Pere Tena

Bisbe auxiliar emèrit
de Barcelona

peretenagarriga@gmail.com

La basílica de la Mare de Déu

Si alguna basílica romana respira Nadal, aquesta és, sens dubte, la basílica de santa Maria la Major. Tota ella és un homenatge a Maria, amb motiu de la solemne proclamació de la fe en la seva maternitat divina, que justifica plenament el títol de Theòtokos, Mare de Déu. Això s'esdevingué en el Concili d'Efes, l'any 431. La glòria de Maria, magníficament il·lustrada en el gran mosaic de l'absis, centra la mirada del qui entra a la basílica. Quan és il·luminat, en les solemnitats, es produeix una resplendor extraordinària de bellesa.

En aquesta setmana, entre Nadal i la solemnitat de la Mare de Déu, el dia 1 de gener, és oportú referir-nos a aquest lloc, i trobar-hi les ressonàncies que la història hi ha anat deixant.

La memòria del naixement

Fou, segurament, una reacció espontània i devota la de significar d'alguna manera en la basílica mateixa, des de molt aviat, la memòria del naixement de Jesús. Una evocació de Betlem, d'una manera semblant a la basílica de la Santa Creu, evocació de Jerusalem. Això es concretà en un petit oratori annex a la basílica, dedicat al naixement de Jesús. Aquest oratori fou embellit en el segle XIII amb unes figures del gran Arnolfo di Cambio, que representen l'adoració dels

mags. Posteriorment, al segle XVI, el papa Sixte V va fer edificar la gran capella lateral on hi ha ara el seu sepulcre i el del papa Pius V; l'oratori del pessebre fou traslladat a la cripta d'aquesta nova capella, mantenint les figures del segle XIII. Allà es poden encara visitar, i celebrar la missa en aquell recinte, evocador de simplicitat i bellesa.

La figura central és la de Maria amb Jesús a la falda. Aquesta figura és més tardana que les altres, i no del mateix escultor. Sant Josep, els mags, i els dos animals, rodegen la figura de Maria, segons la tradició icònica antiga. La referència més freqüent en la representació del naixement es feia a l'adoració dels mags més que al pessebre i als pastors.

La missa de la Nit de Nadal

Actualment, la missa de la nit de Nadal és celebrada com la més pròpia de la festa. Però això no era així en els primers segles. Sant Lleó, en el segle V, celebrava la missa solemne a Sant Pere, al matí, el dia 25 de desembre. Sant Gregori el Gran (mort l'any 604), parla ja clarament de la celebració de tres misses en la festa de Nadal. La pràctica de la missa de la nit, després de matines, a l'oratori del pessebre de Santa Maria la Major fou al principi una devoció personal dels Papes, i

l'assistència dels fidels hi era molt reduïda. Aquí va començar la pràctica de la missa de la nit de Nadal, tan popular avui.

La primera missa de sant Ignasi de Loiola

Un altre fet vinculat a l'oratori del pessebre de Santa Maria la Major és el de la primera missa de sant Ignasi de Loiola. Com explica ell mateix en una carta, la nit de Nadal de l'any 1538 va celebrar la primera missa en aquell lloc marcat per la simplicitat de Betlem. És bo de tenir-ho present, quan es visita ara l'oratori actual. Encara que no sigui materialment el mateix lloc, el trasllat de l'oratori antic es va fer respectant l'estructura i les figures.

Al costat d'aquest fet, la basílica de santa Maria la Major, i l'oratori del pessebre en concret, porten la memòria de moltes experiències espirituals. Per exemple, la de sant Gaietà, que va celebrar-hi també la primera missa, i tingué la visió mística de Maria que posava l'Infant als seus braços. Més enllà d'aquestes experiències conegudes, hi ha les de tants i tants cristians que preguen en aquests llocs a la Mare de Déu, i especialment els romans davant la icona de Maria, *Salus populi romani*. L'actual bisbe de Roma, el papa Francesc, és un devot i freqüent visitant d'aquesta basílica, com va demostrar-ho l'endemà de la seva elecció.

El sant de la setmana

Per Eduard Brufau

Sant Segimon Gorazdowski

- ✓ Nascut a Sanok, sud-est de Polònia, l'any 1845
- ✓ Sacerdot dedicat a l'atenció de malalts, orfes i pobres
- ✓ Fundador de les Germanes de la Misericòrdia de Sant Josep
- ✓ Va morir a Lviv, avui Ucraïna, el 1920
- ✓ Canonitzat el 2005 per Benet XVI

Durant tot el segle XIX Polònia no existia com a estat, i el seu territori estava ocupat per Rússia, Prússia i Àustria-Hongria. Sant Segimon Gorazdowski va viure a la Polònia sota dominació austríaca. Des de petit va patir tuberculosi i malgrat aquest problema greu de salut va poder anar a la universitat i començar els estudis de Dret. Però a mitja carrera va sentir la vocació sacerdotal i va entrar al Seminari de Lviv, ciutat que avui pertany a Ucraïna.

El 1871 va ser ordenat sacerdot i després de passar per diverses parròquies de Lviv, el 1877 va ser adscrit a la de Sant Nicolau, de la qual va ser rector durant 40 anys. Durant tot aquest temps va dur a terme una gran tasca social. Va obrir cases per a orfes, malalts i captaires, als quals es va dedicar amb cos i ànima. La seva vocació pels desfavorits fins i tot el va dur durant una epidèmia de còlera a recollir i enterrar personalment els cadàvers tot i el risc de contagi. Per això ben aviat va ser estimat per les classes populars. Per tal de gestionar i coordinar tota aquesta tasca social va fundar la congregació de les Germanes de la Misericòrdia de Sant Josep, que avui es troben en diversos països del món.

La pasqua d'un home de Déu

Mor als 87 anys a Tortosa el cardenal Ricard M. Carles

Samuel Gutiérrez
Barcelona

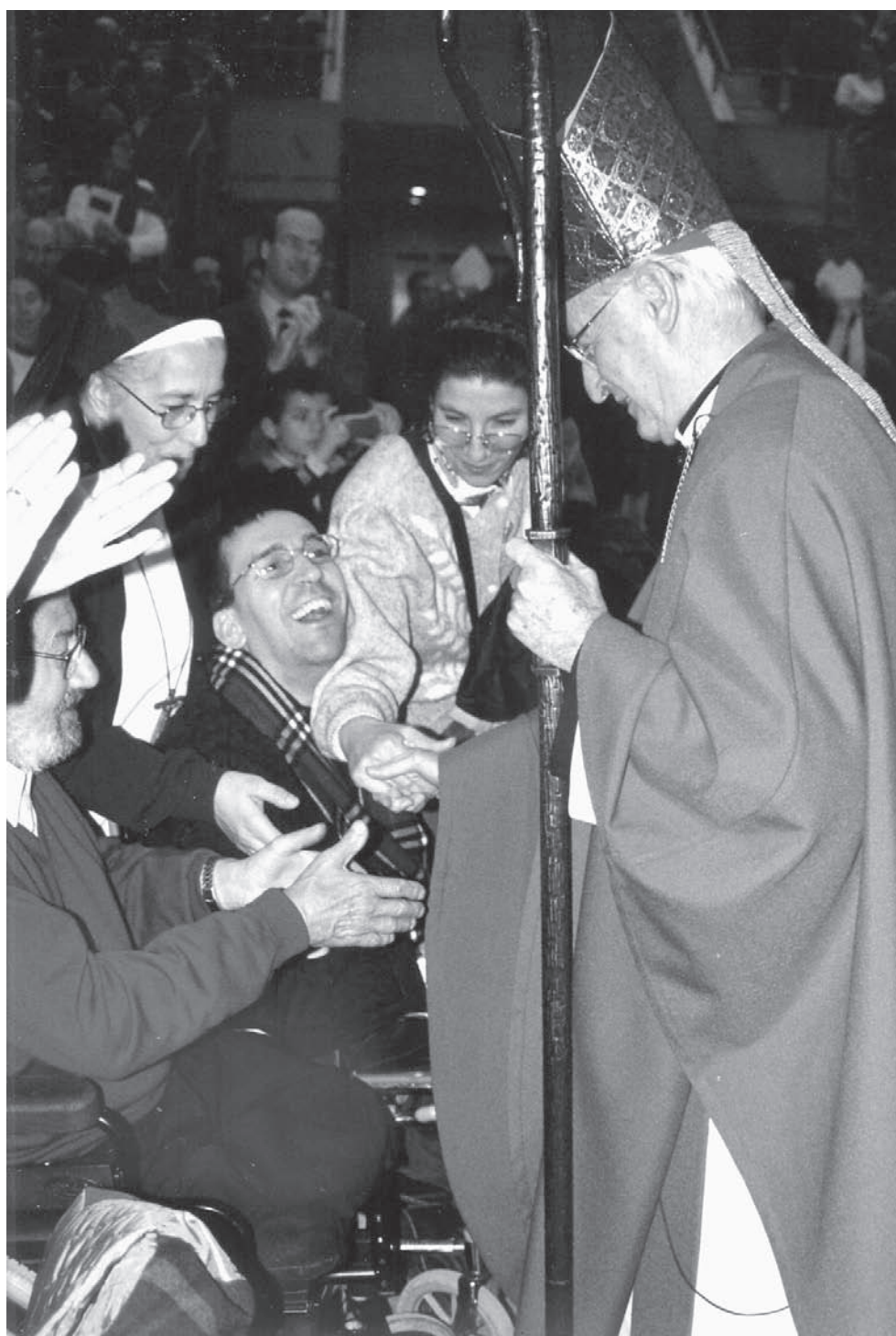
Pare bondadós i pastor sol·lícit. Un home de Déu. Així han coincidit a definir el cardenal Ricard M. Carles Gordó les nombroses persones que a Tortosa, Barcelona i València han volgut donar un últim i emotiu adéu a l'arquebisbe emèrit de Barcelona, traspasat el 17 de desembre passat al centre sociosanitari de la Santa Creu de Jesús-Tortosa.

Les seves restes mortals ja descansen a la basílica de la Mare de Déu dels Desemparats, a València, església a la qual se sentia profundament unit. Allà es van casar els seus pares i allà hi tornava sempre que podia per pregar als peus de la Geperudeta. El cardenal Ricard M. Carles ha manifestat sempre un profund amor filial a la Verge, especialment sota l'advocació de la seva patrona, circumstància que ha marcat decisivament l'exercici del seu ministeri sacerdotal i episcopal. Carles ha estat un veritable sacerdot segons el cor de Maria, un pastor fidel i confiat en mans de la Mare de Déu, a la qual va consagrar tota la seva vida.

Abans d'arribar a la capital del Túria i ser enterrat a la basílica dels Desemparats, les restes del purpurat valencià han recorregut un pelegrinatge singular per les diòcesis on va exercir el seu ministeri episcopal. A Tortosa, on va morir la matinada del 17 de desembre, es va instal·lar la primera capella ardent. Un degoteig continu de gent es va apropar fins al palau episcopal per acomiadar don Ricardo, un home que en els seus 21 anys com a bisbe a les Terres de l'Ebre va deixar una empremta ben pregona. *Qualis vita, finit ita*. Amb aquest conegut adagi llatí expressava Mn. Josep Lluís Arín els sentiments de tot un poble davant del cos sense vida del qui va ser el seu estimat pastor. «Don Ricardo ha estat un home de Déu —explicava—. El seu final ha estat com va ser la seva vida: una vida lliurada completament a Déu i als homes. Era un home d'una gran finor espiritual, molt proper a tothom, que a Tortosa sempre es va trobar com a casa.» Tant és així que des de feia un temps la capital del Baix Ebre era la seva residència més estable. Hi vivia amb el matrimoni format per Jesús Allepuz i Paquita Blasco, als quals va conèixer en la seva època de Tortosa i que el van acompanyar després també a Barcelona. Ells han estat per a ell una autèntica família, que aquests dies patia com ningú el dolor per la pèrdua del cardenal.

Bisbe a peu de carrer

A Tortosa, una diòcesi rural i molt religiosa, el cardenal Ricard M. Carles va exercir un ministeri de

proximitat, de carrer, i d'alguna manera va avançar les intuïcions que després ha fet universals el papa Francesc. «Tothom el coneixia —reconeix Margarita Montañés, catequista aleshores de la catedral— i ningú no li deia "senyor bisbe". Ha estat un pare per a tots els tortosins. Vam sentir molt que l'enviessin a Barcelona, on crec sincerament que es va guanyar el cel!» Xavi Castellà, del Moviment Cristià de Joves, al qual va casar quan ja era arquebisbe de Barcelona, recorda especialment els seus consells i paraules de pau: «Tenia una relació molt cordial amb tothom, era molt proper... Només tinc paraules d'agraïment per a una persona tan gran i al mateix temps tan humil.»

Al llarg dels 21 anys que va ser bisbe tortosí, Carles va ordenar més de 30 capellans. Un d'ells, Mons. Romà Casanova, fins i tot ha estat ordenat per ell com a bisbe. Per al clergat tortosí va ser un veritable pare, estimadíssim. Quan ja s'apropava el final, molts es van apropar a l'hospital per confortar-lo i agrair-li la seva paternitat espiritual. A l'hospital, explica Mn. Víctor Manuel Cardona, el cardenal es recordava molt de la seva mare, a la qual estimava amb devoció. Els treballadors de la Cúria diocesana encara tenen ben viva la imatge del bisbe traient-la gairebé en braços, quan ja era molt gran, perquè prengué una mica el sol. Quan passaven vora la capella, se la podia sentir dir: «Senyor, si és per estar amb Tu, quan vulguis...» Aquest va ser el testament espiritual que va lliurar al seu fill. Un testament que ell mateix ha fet seu, afrontant amb lucidesa i confiança el final de la vida. «Pocs dies abans de morir, uns quants capellans vam coincidir a l'habitació —revela Mn. Cardona— i en un moment donat va exclamar: "Extra omnes." Ens va fer fora perquè volia confessar-se.» «Tant a Tortosa com a Barcelona —continua dient aquest prevere tortosí molt proper al cardenal— don Ricardo va ser un bisbe del Concili Vaticà II, que va llegir i interpretar amb audàcia els signes dels temps.»

Sor Laureana, religiosa de la Consolació, també l'ha pogut visitar i acomiadar en vida. Per a ella ha estat una autèntica benedicció de Déu que el cardenal pogués passar els últims dies al centre sociosanitari de la Santa Creu de Tortosa, que pertany a la seva congregació. Van aprofitar per recordar els anys d'episcopat a Tortosa en què van treballar plegats. Sor Laureana va ser una de les religioses que més el va ajudar en l'atenció a la seva mare, fet que li va permetre descobrir el gran amor que li tenia: «Ha estat un pare bo de tothom, que acollia i escoltava tothom, especialment els més pobres i desfavorits, i els malalts. Era la caritat feta persona.»

«A la muntanya, trobo Déu en la natura; en canvi, a la ciutat, el trobo en les persones»

Funeral a Barcelona

El cossense vida del cardenal Ricard M. Carles va arribar a Barcelona, la diòcesi que va pasturar durant 14 anys, l'endemà de la seva mort. No van ser anys fàcils per a ell, els de Barcelona. Havia explicat en diverses ocasions que ell no volia venir perquè s'hi trobava molt bé a Tortosa, però que Joan Pau II va insistir-hi tant que no va poder dir-li que no. Aquí va fer molta tasca, sovint discreta i més aviat silenciosa, sobretot en l'àmbit de l'evangelització, confiant en els laics, i molt especialment en les dones. Rosa Deulofeu, Núria Gispert i Llum Delàs van ser alguns dels seus encertats «fixatges» diocesans. La germana Llum Delàs, que va estar molt unida a ell i que l'ha acompanyat en la malaltia, assegura que l'Església que Ricard M. Carles va pasturar va ser una Església oberta als signes dels temps. «És veritat que li van tocar patiments forts —reconeix—, però la creu formava part de la missió que ell tenia. Ell ho va viure amb la màxima serenitat que dona l'Evangelí.» Delàs remarca l'autenticitat de la seva vida, el seu ser capellà de cap a peus, amb la capacitat de veure les coses des de la perspectiva de Déu i no del món: «El cardenal Carles ha tingut un paper cabdal en l'evangelització de la secular, i alhora fidel, Barcelona.»

Del seu patiment, sobretot com a conseqüència d'unes falses acusacions que el relacionaven amb la màfia italiana, en pot parlar força Eugeni Gay, magistrat i exvicepresident del Tribunal Constitucional: «El seu testimoni m'ha impressionat moltíssim. Davant de l'adversitat vaig veure fins a quin punt la seva fe i la seva confiança en Déu es mantenen fermes. Va viure aquelles acusacions absolutament infundades amb gran enteresa, humilitat i gran valentia cristiana.» Gay destaca també la seva proximitat amb els més febles, virtut de la qual també en pot parlar molt Núria Gispert, directora de Càritas durant el seu pontificat. Junts, ha confessat Gispert, recorrien de tant en tant els carrers de Ciutat Vella per copsar de prop la realitat de la pobresa i intentar posar-hi fre.

La primera de les misses funerals que es van celebrar per l'ànima de Ricard M. Carles va ser a la catedral barcelonina el matí del 19 de desembre presidida pel cardenal Lluís Martínez Sistach. Una vintena de bisbes, entre ells tres cardenals, van concelebrar la solemne eucaristia exequial, que va comptar també amb la presència de prop de 200 capellans. En el decurs d'una celebració discreta, sense estridències, tal com va ser la seva pròpia vida i ministeri a Barcelona, el cardenal Carles va rebre l'últim adéu dels seus diocesans. Amb

Agustí Codinach

El 30 de desembre, a les 18.00 h, se celebrarà una missa funeral en sufragi del cardenal Ricard M. Carles, a la catedral de Tortosa, presidida per Mons. Enric Benavent

el ciri encès i l'evangelari obert, el fèretre va ser situat en el cor, lloc que tantes vegades va ser testimoni de les seves llàgrimes durant les escoles de pregària a la catedral. Molts joves encara recorden com se li trencava la veu quan els explicava la importància de la trobada personal amb

Jesucrist. Sovint també els parlava de la muntanya, una de les seves grans passions: «A la muntanya, trobo Déu en la natura; en canvi, a la ciutat, el trobo en les persones.» I deia també: «No oblideu mai que el cristianisme és l'única religió en què l'accés a Déu és Déu mateix. No som la religió d'un

Jaume Pujol
Arquebisbe de Tarragona

«Vam fer excursions plegats perquè a tots dos ens agradava la muntanya. Era un bon pastor, un home de Déu amb moltíssima experiència pastoral. Va treballar molt pel Seminari i per l'Església. També vull tenir un record molt agraït pel Jesús i la Paquita, que l'han cuidat amb tant d'afecte»

Joan Enric Vives
Bisbe d'Urgell i copríncep d'Andorra

«Vaig tenir ocasió d'anar-lo a veure fa uns dies a Tortosa, i va ser una trobada molt emotiva. Vaig agrair al matrimoni Jesús i Paquita tot el que han fet per ell. Es mereixen que els seus noms no quedin en l'anonimat, perquè han estat persones molt vinculades, i que l'han estimat i tractat com un pare. D'altra banda, el cardenal Carles ha format part d'una fornada de cardenals extraordinària. Van ser gravíssimes les acusacions que el van vincular amb el cas de Torre Anunziata. Va quedar molt capficat amb aquell tema»

«No oblideu mai que el cristianisme és l'única religió en què l'accés a Déu és Déu mateix»

llibre, sinó d'una Persona.» Carles no volia protagonismes personals, el centre de la seva vida i del seu ministeri era Jesucrist, «el Senyor dels nostres cors, i tot el poble de Déu, que formen el cos de Crist total».

Esperit de servei

En l'homília de la missa funeral, el cardenal Lluís M. Sistach va expressar el seu agraïment pel servei generós que va fer a l'arxidiòcesi barcelonina: «El qui fou pastor d'aquesta Església arxidiocesana predicava a la seva comunitat que el gran do de Déu és la filiació divina que, en la fe, ens encamina cap a la visió de Déu.» «És la fermesa de la fe la que sostingué Job enmig de les proves —afegia—, com fou la fe de don Ricardo la que el va sostenir i consolar enmig de les proves i les nits que, com tot bon creient, va trobar també ell en el camí de la fe i del ministeri pastoral.» Amb l'evangelí del gra de blat com a teló de fons, Martínez Sistach va recordar que el seu predecessor vivia el ministeri profundament unit a Jesucrist i que «va esmerçar la seva vida al servei de Déu i de l'Església, oblidant-se d'ell mateix i deixant així una estela de bones obres en les tres diòcesis que va servir com a pastor». «Li agraïm tots els seus esforços constants al servei de la Santa Seu i de tota l'Església —acabava dient l'arquebisbe de Barcelona—, i a aquesta arxidiòcesi, a la qual va servir amb gran amor i amb el tracte delicat que sempre dispensava a les persones. Va ser entre nosaltres un veritable sacerdot, home de Déu i home de servei als seus germans i germanes.»

La missa funeral es va tancar amb la lectura del telegrama de condol que el Sant Pare ha fet arribar a l'arquebisbe de Barcelona amb motiu de la mort del cardenal Carles. Expliquen des de la Cúria tortosina que el mateix dia de la seva mort hi havia prevista una comunicació telefònica entre el papa Francesc i el cardenal Ricard M. Carles, però finalment no va ser possible. En el seu comunicat el Papa prega per l'etern descans de «qui va exercir amb diligent sol·licitud apostòlica el ministeri episcopal, primer com a bisbe de Tortosa i després al capdavant d'aquesta estimada arxidiòcesi de Barcelona, lliurant-se constantment a la tasca evangelitzadora amb saviesa i generositat i impulsant infatigables i nombroses iniciatives pastorals, amb gran proximitat als sacerdots, a la vida consagrada i als seminaristes, als quals va dedicar una especial atenció». Francesc recorda els «grans serveis prestats a l'Església» pel cardenal difunt i manifesta el seu més sentit condol als seus familiars, a tots els que el van conèixer personalment i als fidels de l'arxidiòcesi.

De Tortosa a Barcelona

Ignasi Miranda

Ricard Maria Carles i Gordó va néixer a València el 24 de setembre del 1926. Després de la seva formació primària i secundària entre les Teresianes i els Jesuïtes, va estudiar al Seminari Major de València i al Col·legi del Corpus Christi.

Va ser ordenat sacerdot el 29 de juny del 1951 i, dos anys després, es va llicenciar en Dret canònic per la Universitat Pontifícia de Salamanca. Després d'una etapa sacerdotal on va ser rector a Tavernes de Valldigna i a la parròquia de Sant Ferran de València, i en què també va ser consiliari de la Joventut Obrera Cristiana i responsable de formació de diaques, va ser ordenat bisbe com a titular de la diòcesi Tortosa el 3 d'agost del 1969. Després de més de 20 anys en aquesta diòcesi ebrenca, el Papa el va nomenar arquebisbe de Barcelona, en substitució de Narcís Jubany.

Com a arquebisbe de Barcelona, Ricard Maria Carles va donar un estil diferent a l'arxidiòcesi, després de la llarga i intensa etapa del cardenal Narcís Jubany. Ricard Maria Carles va promoure dos nous bisbes auxiliars el setembre del 1991, Joan Carrera i Carles Soler, després que Lluís Martínez Sistach, auxiliar des del 1987, hagués estat nomenat pel Papa uns mesos abans com a titular de Tortosa en substitució del mateix Carles.

La diversificació de tasques episcopals va culminar amb l'estructura per demarcacions, per a les quals es va ampliar la llista de bisbes auxiliars el setembre del 1993, amb el nomenament de Pere Tena, Jaume Traserra i un jove Joan Enric Vives, que amb només 45 anys era en aquell moment el prelat més jove d'Espanya. El 23 de novembre del 1994 va ser creat cardenal.

Amb cinc bisbes auxiliars i amb noves idees, el cardenal Carles va potenciar una Delegació d'Apostolat Seglar que aglutinés diversos àmbits, entre ells Joventut i Pastoral Obrera, i va confiar la tasca de moderar la Cúria al bisbe Joan Carrera. Amb aquesta confiança en un dels auxiliars, Ricard Maria Carles va nomenar el 1997 Marcel·lí Joan nou delegat de Mitjans de Comunicació i el jesuïta Enric Puig, secretari general i canceller.

El maig del 2000, però, Mons. Joan Carrera dimetia com a moderador de la Cúria després que Ricard Maria Carles decidís destituir Enric Puig del càrrec de secretari general. Aquella crisi va donar pas al nomenament de Josep Àngel Saiz, aleshores prevere diocesà, en substitució del P. Puig. Unes setmanes després, l'arquebisbe de Barcelona també destituïa Marcel·lí Joan després que renunciés a la secretaria del Consell Pastoral Diocesà.

La vida diocesana de Barcelona, però, va continuar amb la reubicació i la reorganització de moltes tasques i responsabilitats, fins que a l'octubre del 2001, el Papa nomenava Josep Àngel Saiz bisbe auxiliar, i el sacerdot Salvador Cristau passava a ocupar el càrrec de secretari general i canceller. El 2001, Ricard Maria Carles presen-

El cardenal, en l'última entrevista concedida a «Catalunya Cristiana».

«Pastor de pau que respirava serenor, combinada amb gran fermesa en la fe, des del tracte proper i la personalitat pensativa i molt expressiva»

Romà Casanova
Bisbe de Vic

«Ja el vaig conèixer en la meua època de seminarista a Tortosa. Era un bisbe molt proper als seminaristes, amb ganes que fóssim bons pastors. Sempre parlava de Déu com a pare que ens acull. Em va ordenar de diaca, de prevere i bisbe. És significatiu que hagin estat les mateixes mans les que t'hagin ordenat. És un home de Déu que està davant de Déu i que segur que pregarà per nosaltres»

Xavier Salinas
Bisbe de Mallorca

«Era una persona entrançable, de gran finor espiritual, que va estimar molt les diòcesis que tenia encomanades, molt proper a la gent i amb un sentit molt fort d'Església. Sempre l'he admirat pel seu coratge»

Intuïció feta realitat

El 10 de març passat el cardenal Ricard M. Carles, arquebisbe emèrit de Barcelona, va concedir una darrera entrevista al setmanari *Catalunya Cristiana*. El nostre company Samuel Gutiérrez va mantenir una llarga conversa amb ell a la seva casa de Barcelona. El motiu: la convocatòria del conclave que acabaria escollint Papa el cardenal Jorge Mario Bergoglio. Aleshores, però, quan va tenir lloc l'entrevista, el nom del successor de Benet XVI encara era una incògnita.

Les intuïcions del cardenal Carles, que va participar en el conclave que va escollir Benet XVI, van acabar esdevenint realitat. «Fins ara no ha sortit cap Papa d'Amèrica», va dir el cardenal Carles en aquella entrevista, «i les estadístiques ens diuen que és el continent on hi ha actualment més catòlics. Si la major part de catòlics viuen avui al continent americà, per què no escollir un Papa americà, ja sigui de Nord-amèrica com de Centreamèrica o Sud-amèrica? M'alegro que sonin ja alguns cardenals d'allà... No puc intervenir en res [per la condició de cardenal no elector], tret d'algun comentari compartit amb cardenals electors, però tant de bo que sortís un Papa americà».

El 13 de març, tres dies després de la publicació d'aquesta entrevista, ja teníem nou Papa: el cardenal Jorge Mario Bergoglio, arquebisbe de Buenos Aires.

el gener del 2010, i la presa de possessió d'Enric Benavent a Tortosa el 13 de juliol d'aquest any. El 22 de novembre ingressava a l'hospital Verge de la Cinta i, posteriorment, era traslladat al Centre Sociosanitari de Jesús-Tortosa, on ha viscut els seus últims dies parcialment conscient i envoltat pel seu entorn més proper.

Ricard Maria Carles passa a la història com un pastor de pau que respirava aquesta serenor, combinada amb gran fermesa en la seva fe, des del tracte proper i la personalitat pensativa i molt expressiva. És el pastor diocesà que va gestionar el naixement de Ràdio Estel, l'any 1994, després que la Fundació Missatge Humà i Cristià, que havia sorgit en els temps del doctor Jubany, va veure satisfet el seu gran repte de crear una emissora eclesial. Entre els llibres que ha publicat, destaquen *Fe i cultura, escrits pastorals* (de 1990), *Cartes de la vida estant* (de 1994) i *La família, l'amor i la vida* (de 1998). El cardenal Ricard Maria Carles ens ha deixat, i l'Església que fa camí a Barcelona i a Catalunya el té molt present en el record i en la pregària. Que descansi en pau el cardenal Carles.

Vint-i-un anys bisbe de Tortosa

José-Luis Arín Roig
Vicari general de Tortosa

El 3 d'agost del 1969 a les set del vespre la catedral de Tortosa s'omplia de gom a gom per viure de prop la consagració episcopal i presa de possessió del seu nou bisbe, Mons. Ricardo M. Carles i Gordó. La seu tortosina restava vacant des del mes d'octubre quan el papa Pau VI acceptava la renúncia per motius de salut del bisbe Manuel Moll i Salord, que l'havia regit 25 anys.

En la seva primera homilia s'adreçà al poble de Déu dient: «Si ara vos parlés el nostre pare sant Vicent, tindria que començar com començava sempre els seus sermons, dient-vos: "Bona gent".»

El nou bisbe de Tortosa, de només 42 anys, havia estat rector de la parròquia a Tavernes de la Vallidigna i, en ser nomenat bisbe, ho era a Sant Ferran de València, així com també director del Convictori de Diaques, delegat episcopal per al Clergat i consiliari diocesà de Pastoral Familiar.

A Tortosa cuidà molt el Seminari, essent habitual la seva estada amb els seminaristes majors, tant en xerrades formals com en excursions per la muntanya. Renovà el claustre de professors: amb la finalitat de cuidar la capacitació acadèmica del professorat, envià sacerdots a cursar estudis superiors, sobretot a Roma. El claustre de professors del Seminari impartia docència també a l'Escola de Teologia per a Religioses, que atenia els dos noviciats existents llavors a Tortosa: el de les Teresianes de sant Enric d'Ossó i el de les Germanes de la Consolació, cadascun d'ells sempre amb una vintena de novícies, i el Seminari sempre amb més de quinze seminaristes majors.

Durant el seu ministeri a Tortosa el bisbe Carles ordenà trenta-quatre sacerdots diocesans. Els diumenges solia celebrar la missa vespertina a la catedral amb gran afluència de fidels.

Fa ben poc —el 27 novembre— s'han complert 25 anys de la promulgació de les constitucions del Sínode diocesà que, convocat l'any 1984 per don Ricardo, congregà i animà nombrosos grups parroquials d'adults. L'èxit consistí a donar a conèixer el Magisteri del Vaticà II. Amb un intens treball la Secretaria general —dirigida pel llavors vicari de Pastoral, Mn. Francesc Xavier Ciuraneta— publicava uns llibrets que guiaven les reunions de grups. El Sínode diocesà (1984-1988) fou una veritable campanya de formació d'adults.

Fruit del Sínode fou la implantació dels consells pastorals a pràcticament totes les parròquies.

Promogué des del començament el moviment familiar Equips de la Mare de Déu, del qual era consiliari a València: arribaren a existir 40 equips al bisbat. Encara avui es comprova com la majoria dels agents de Pastoral adults s'han alimentat espiritualment

«Creixeu en la fe, en l'amor i en l'enyorança de Déu, i en l'amor cristià als germans: és a dir, feu Església»

d'aquest moviment.

En la vessant social cal destacar la implantació i difusió general al nostre bisbat de Mans Unides amb una extensa i forta participació de molts laics a pràcticament totes les parròquies.

També Càritas, existent ja a la diòcesi des dels temps del bisbe Moll i definida pel Sínode diocesà com «el servei primordial de l'Església», rebé durant el ministeri del bisbe Carles un impuls singular pel que fa a la creació de les Càritas parroquials.

El seu tarannà de consiliari proper (havia estat consiliari de la JOC a

València) el feia molt capacitat per al contacte amb els joves. El Moviment Diocesà de Joves fou durant el seu pontificat a Tortosa objecte preferit de la seva atenció episcopal. Era habitual la seva presència en les trobades de joves i ell mateix solia dirigir-los recessos o exercicis espirituals a la casa del Port, que sempre serà recordada com a *Refugi cardenal Ricard M. Carles*.

L'any 1985 impulsà la creació del Moviment Infantil Diocesà (MID), que va néixer de la mà del llavors director espiritual del Seminari, Mn. Romà Casanova. Recentment el MID

ha fet vint-i-cinc anys i ho va celebrar peregrinant a Roma amb el bisbe Salinas.

El 23 març del 1990 es féu públic el seu nomenament com a arquebisbe de Barcelona. El dilluns 7 de maig al Seminari s'acomiadava emocionat del presbiteri diocesà insistint als sacerdots que «la unitat de vida que cerquem d'assolir està ancorada en la caritat pastoral» i que «el substantiu en la caritat pastoral és la caritat».

El diumenge 13 s'acomiadava dels fidels que omplien la catedral «demanant perdó perquè massa vegades no he arribat a ser el rostre del Pare que Jesús era i que vosaltres teniu dret a exigir-me», a la vegada que demanava insistentment: «En el nom del Senyor, per amor a Ell, us demano que des del que sou cadascú, aneu endavant; seguiu creixent. Que ningú no s'aturi en el que és o en el que fa. Creixeu en la fe, en l'amor i en l'enyorança de Déu, i en l'amor cristià als germans: és a dir, feu Església.»

Enric Benavent
Bisbe de Tortosa

«Era un home de fe profunda, gran sacerdot, gran pastor, una persona molt estimada a Tortosa i molt valorada. Va intentar aplicar les orientacions del Concili Vaticà II. He pogut acompanyar-lo de prop els últims dies de la seva vida. Ha mort com el que havia estat: home creient, d'una fe profunda, acceptant la voluntat de Déu i en la pau del Senyor»

Home de Déu i pastor proper

Josep Àngel Saiz Meneses

Bisbe de Terrassa

El setembre de l'any 1992, quan encara era un jove capellà, vaig tenir l'ocasió de participar en la tanda d'exercicis espirituals que l'arquebisbe Carles predicava als sacerdots de la diòcesi. Allí vaig descobrir un home de Déu, i al seu torn, un pastor proper. Escoltant les seves meditacions vaig poder veure-hi un home de pregària, que vivia unit a Jesucrist, configurat sacerdotalment a Ell.

Amant de la muntanya i les altures, procurava també escalar espiritualment de la mà de santa Teresa de Jesús o de sant Joan de la Creu, amb una profunda devoció a Maria, en qui sempre se sentia emparat. Amb la seva paraula, arribava al cor de les persones, i més encara en el tracte personal, senzill, directe, proper. Creixia en les distàncies curtes venent la seva timidesa natural i era capaç de connectar amb els infants i els joves, i també amb els adults o els ancians.

Va publicar un pla pastoral que va orientar el seu ministeri episcopal a l'arquebisbat de Barcelona: *Identitat, comunió i evangelització*. Volia que la identitat en l'exercici del ministeri sacerdotal i en l'acció de l'Església en el seu conjunt fos clara i manifesta. També es preocupava per la comunió eclesial, en sintonia amb el seu lema episcopal (*Ut omnes unum sint*). Recordo com als joves els posava l'exemple de la roda d'una bicicleta per mostrar com aquesta comunió era una realitat profunda i radial, en la qual Crist estava al centre com a principi d'unitat i de diversitat.

L'evangelització va ser també un dels eixos de la seva vida sacerdotal i del seu ministeri episcopal. Procurava que les persones tinguessin una experiència de fe, un encontre amb

«Predicava l'Evangelí amb passió, com a notícia alegre que Déu és Pare que ens estima i ens ha enviat el seu Fill»

el Senyor. Predicava l'Evangelí amb passió, com a notícia alegre que Déu és Pare que ens estima i ens ha enviat el seu Fill per salvar-nos i viure en família i fraternitat. Transmetia una serena esperança.

Va ser al seu torn un pastor preocupat pels més necessitats. Es va sentir proper a les situacions de dolor i patiment de les persones concretes. La seva veu era clara i contundent quan defensava la justícia social, la

família i la vida, la seva paraula era compromesa davant dels reptes de la societat. Així ho va fer en les homilies de la festa de la Mercè o també en el Concili Provincial Tarraconense.

Finalment, vull fer memòria del seu profund interès pel foment de les vocacions i per l'atenció als sacerdots. Desitjava tenir sempre la porta oberta als sacerdots, de qualsevol edat i sensibilitat. Un gran nombre d'ells ha rebut l'ordenació de les seves mans. Mostra-

va també una especial preocupació pels sacerdots joves en els primers anys de l'exercici del seu ministeri. Com a bon pastor i amant de la muntanya, li agradava compartir cada estiu una setmana de convivència amb els seminaristes al Pirineu. La muntanya era per a ell un indret privilegiat d'encontre amb Déu.

Descansi en pau, Sr. Cardenal, i intercedeixi per nosaltres davant del Senyor.

Pregària per superar les dificultats

Núria Gispert

Membre del Consell Assessor de la Fundació Pere Tarrés

Quan van nomenar el cardenal Ricard Maria Carles com a arquebisbe de Barcelona jo no el coneixia. En aquells temps jo treballava amb molta intensitat en la meva tasca política com a regidora de Promoció i Relacions Cíviques de l'Ajuntament de Barcelona. El meu àmbit d'activitat estava centrat en l'activitat política i no em preocupava de la vida eclesial en referència a la diòcesi.

Un dia vaig rebre una trucada al despatx, era la secretària de l'arquebisbe de Barcelona que em deia que l'arquebisbe volia parlar amb mi. Em va oferir participar en el Concili Provincial de la Tarraconense. Li havien parlat de mi i creia que jo era la persona adequada per participar-hi.

Li vaig dir que creia que s'equivocava, perquè jo era creient i practicant, però em considerava una cristiana nòmada, era una dona destacada

d'esquerres i que a més de ser regidora del PSC a l'Ajuntament de Barcelona, formava part de l'executiva del partit, i segurament no encaixaria en el clixé de les persones que participarien en el Concili i que li podria portar problemes. Ell amb fermesa va dir que aquell fet no era cap inconvenient perquè jo formés part del Concili. A partir de la meua participació en el Concili és quan

va començar la nostra amistat.

Em vaig adonar que el que donava sentit a la seva vida era la presència de Déu, una presència que ell buscava. La pregària era un dels instruments per connectar-se amb Déu i això l'ajudava a superar les múltiples problemàtiques i els moments difícils viscuts a la diòcesi.

Era un home senzill i bondadós.

Quan li vaig tenir més confiança, a vegades li deia: «Vostè porta un lliri a la mà.» Tenia una fidelitat escrupolosa a l'Església i al Sant Pare.

Quan em va nomenar directora de Càritas em va fer conscient que l'opció pels pobres sempre havia d'estar dictada per l'amor i la bondat de cor.

Aquests darrers anys s'ha dedicat a la vida de pregària, a donar exercicis espirituals, a coniar amb la natura. Ha tingut una vida familiar amb les persones que el cuidaven a casa i que estava formada per un matrimoni format pel Jesús, per la seva dona, la Paquita, i els dos fills.

Vaig tenir la sort de visitar-lo el 5 de novembre. Vam estar parlant una estona i recordo que encara va sortir a acomiadar-me al jardí.

Per mi va ser un punt de referència des d'un punt de vista espiritual. Sento en el meu interior que em va donar moltes coses.

Déu, amb qui estava tan unit, de ben segur que li haurà donat una abraçada per viure l'eternitat.

Llum Delàs

Religiosa del Sagrat Cor

«Era un home allunyat dels prejudicis, que volia implicar tots els creients en l'evangelització. Gairebé em va obligar a fer de delegada de Pastoral Universitària! Jo no en tenia ganes, però em va dir: "Les ganes no compten, demà t'espero a les 10 h." L'Església de Barcelona que ell va pasturar va ser una Església oberta als signes dels temps, encara que per a molta gent no ho semblés. Nosaltres sabíem que darrere dels núvols brillava el sol. Barcelona no va ser la *torturadora* del cardenal Carles. Ell ha tingut a Barcelona grans amistats, grans o petites, persones fidels... I va ser lloc de gran fecunditat espiritual. És veritat que li van tocar patiments forts, però la creu formava part de la seva missió.»

Agustí Cortés

Bisbe de Sant Feliu de Llobregat

«Va ser un capellà que, obeint l'esperit del Concili Vaticà II, va esdevenir un veritable líder entre els capellans de València, portant la renovació del Concili a les parròquies. Persona de moltes qualitats, tenia un estil molt proper a la realitat del poble de Déu i de la societat»

Francesc Pardo

Bisbe de Girona

«Tenia una gran preocupació per l'evangelització: com podem encendre el cor de les persones perquè coneguin i estimin Jesucrist. Ens comunicava això a cada reunió. Era un home molt proper pel qual tinc un record agraït i de molt d'afecte»

Joan Piris

Bisbe de Lleida

«Dono gràcies a Déu per haver-lo conegut i per haver pogut treballar amb ell. Gràcies per tot el bé que ha fet a tantíssima gent. Acceptem la pèrdua amb dolor, però amb molta pau»

El cardenal Carles i la comunicació

Jaume Aymar
Director

Quan Ricard Maria Carles fou nomenat arquebisbe de Barcelona el 1990, jo era cap de premsa de la diòcesi. TV3 li va demanar una entrevista en directe per al telenotícies del migdia. L'hi volien fer davant la façana de la catedral, però aleshores la plaça Nova estava en obres. A més era l'hora de dinar. Hi va haver un estira-i-arrotonsa. Mossèn Jordi Piquer, expert en mitjans, va trobar la solució: que Televisió de Catalunya reservés una cambra de l'Hotel Colón, on hi havia el dinar de recepció, i des del balcó es podria fer l'entrevista tenint com a teló de fons el cimbori de la Seu. Així ho van fer. Al nou arquebisbe no li va importar abandonar l'àpat i les autoritats presents per dedicar una bona estona als periodistes. Vaig ser l'encarregat d'anar-lo cercar i treure'l de la taula presidencial. Després em repetia amb humor: «Em deus un dinar.»

Quan el 1994 es va inaugurar Ràdio Estel, sota els auspicis de la Fundació Missatge Humà i Cristià, algú va dir que era una llàstima que totes dues

paraules, «humà» i «cristià», no es poguessin unir en un sol mot com fan els alemanys. Carles va somriure complagut.

Quan aquell mateix any va ser creat cardenal per Joan Pau II va sorgir un altre problema. Un rotatiu li havia arrencat una exclusiva i tots els altres periodistes estaven neguitosos per parlar-hi. El Vaticà és molt gran però no era qüestió d'organitzar una roda de premsa a la plaça de Sant Pere ni podíem resevar una estança vaticana. Aquesta vegada la solució vingué de Mons. Enric Planas que treballava al Pontifici Consell de les Comunicacions. Ens va deixar el seu despatx al Palazzo de San Carlo i allí el cardenal Carles, acompanyat del bisbe Joan Carrera, va poder respondre còmodament les qüestions.

En una roda de premsa un periodista veterà li va fer una bateria de tres preguntes. La primera era força compromesa. El cardenal li va dir: «Començaré per la tercera.» Va contestar aquesta i la segona, i va callar. El periodista li va dir: «I la primera pregunta?» I Carles respongué rient per sota el nas: «Em pensava que te n'havies oblidat.»

La darrera vegada que vaig parlar amb ell va ser per agrair-li l'entrevista que va concedir al nostre redactor Samuel Gutiérrez sobre el conclave que va elegir Francesc. «No m'importaria que el proper Papa fos llatinoamericà.» Ho havia encertat.

Personalment m'estimulen molt les paraules del P. Lombardi: «La comunicació ha de tenir per horitzó la comunió.» Així és que en acomiadar-nos li vaig dir, senzillament, «en comunió, senyor cardenal». I em va respondre: «Totalment.» Va ser el seu comiat.

AQUEST NADAL Ràdio Estel marca la diferència

31 DE DESEMBRE

14.00 Especial informatiu Resum de l'Any, amb els protagonistes dels fets religiosos més importants de l'any
19.30 Programació especial Fi d'any. Selecció especial de música lleugera de qualitat

6 DE GENER

11.00 Missa de l'Epifania del Senyor
12.30 Emissió íntegra del Messies de Händel

Durant totes les festes nadalenes, radiofórmula especial amb els millors temes nadalencs de la història.

«Petites Històries», un referent notable en la difusió de la cultura catalana per als infants

S'han celebrat els trenta anys de la col·lecció, il·lustrada per Pilarín Bayés

Redacció / Barcelona

Autors i lectors de totes les edats de les *Petites Històries*, il·lustrades per Pilarín Bayés, van celebrar el dissabte 30 de novembre a Servei Estació els trenta anys de la col·lecció. L'acte, presidit per Ferran Mascarell, conseller de Cultura, va esdevenir un homenatge a la tasca duta a terme per Pilarín Bayés. Entre molts altres treballs, la prestigiosa il·lustradora ha dibuixat amb rigor els 285 títols de *Petites Històries*; la col·lecció de llibres de cultura per a infants més extensa a Catalunya, publicada per l'Editorial Mediterrània.

«La gran diversitat de temes tractats i d'autors, la difusió internacional i els dibuixos de la Pilarín Bayés són els trets característics d'aquesta col·lecció», va explicar Eduard Fornés, impulsor del projecte i autor del primer títol, la *Petita història de Dalí*, editada el 1983.

Des d'aleshores escriptors, artistes, ciutats, entitats i tradicions, entre d'altres, han estat protagonistes d'una col·lecció que ja compta amb 285 títols, alguns traduïts fins a nou idiomes i amb milions de lectors. Tal com va recordar Mònica Estruch, directora de l'Editorial Mediterrània, la col·lecció és un «clar referent pedagògic» que ha sabut explicar «qui som arreu del món», ja que amb els seus llibres difon entre els més petits la cultura catalana.

Temes i personatges

La basílica de la Sagrada Família, el monestir de Poblet, l'Escolania de Montserrat, els castellers, el ball de bastons, la *Passió* d'Olesa de Montserrat, el Museu Episcopal de Vic, Pau Casals, sant Pau, l'abat Oliba, el canonge Collell o sant Benet són alguns dels temes i personatges tractats a les seves pàgines.

La celebració va aplegar els autors de les *Petites Històries* i els seus lectors, un col·lectiu format per nens i nenes, però també pels seus pares i avis, que van ser els primers lectors de la col·lecció. En aquest sentit, Pilarín Bayés va destacar «la importància de la col·lecció per fomentar entre els infants el patrimoni i la cultura de Catalunya».

La festa va tenir lloc a Servei Estació, l'únic establiment que ven tota la col·lecció de les *Petites Històries*, atès que «tenim vocació de tenir coses que no es poden trobar enlloc», va assegurar el seu director general, Climent Verdguer.

Nova edició del premi Pilarín Bayés

Malalties amb què conviure: les malalties de llarga durada és el tema proposat per a l'onzena edició del premi Pilarín Bayés de contes, que convoca l'Editorial Mediterrània i l'Obra Social de Sant Joan de Déu, adreçat a escolars d'educació primària de Catalunya. Les bases del concurs ja s'han fet arribar a més de 2.300 escoles d'arreu de Catalunya. La data límit d'entrega dels treballs és l'11 de febrer del 2014 i el veredict del jurat es farà públic, com en edicions anteriors, el 23 d'abril, diada de Sant Jordi. Al final del mes de maig tindrà lloc la festa del lliurament de premis. L'Obra Social de Sant

Joan de Déu s'incorpora com a convocant del premi Pilarín Bayés de contes escrits per nens i nenes. L'octubre del 2003, emmarcat dins de la commemoració del vint-i-cinquè aniversari de l'Editorial Mediterrània, va començar l'aventura del premi Pilarín Bayés de contes escrits per nens i nenes. Els principals objectius d'aquest guardó són fomentar la lectura entre els infants, estimular-ne la imaginació i la creació literària, i fer-los reflexionar i treballar sobre un tema concret.

Per a més informació: editorialmediterrania.net/premi-pilarin-bayes.

Gent de casa

Joan Sanpera i Torras, mecenes de causes justes

Joan Pallarès-Personat
Historiador
jpallarespersonat@gmail.com

Maria de Llerona, l'escorxadador —que avui és escola municipal de música—, el nou Ajuntament, les escoles i els habitatges per als mestres... Uns fets que li valgueren el reconeixement reial amb el títol de marquès de les Franqueses.

L'Ajuntament de les Franqueses li tributà un homenatge quan va obtenir el marquesat el 1913. Joan Sanpera i Torras moria el 9 de setembre del 1914 a Barcelona. El seu enterrament fou dels que marcaren època pel sentit unànim del dol.

Encara avui, tot i el temps passat d'ençà la seva mort, «ser un Sanpera» és, a les terres del Vallès, si més no pels voltants de la vall del Tenes, sinònim de «ser molt ric», tot un potentat. I és que Joan Sanpera ho fou, però lluny de viure en el luxe desenfrenat, va saber captar les necessitats de l'època i va emprar molts dels seus diners en obres que aportessin benefici a la comunitat que l'envoltava. Un mèrit molt gran en un temps en què l'administració no atenia les necessitats bàsiques de la gent, ni l'ensenyament, ni la sanitat.

Nascut el 4 de setembre del 1840 a Corró d'Avall; si anem a pams, al

barri del Lledoner, que avui és de Granollers, però llavors era de Corró. Ara Corró pertany a les Franqueses. De família de certa posició, la mort del pare quan ell tenia tres anys els va deixar en una situació molt precària. En fer divuit anys va marxar a treballar a Barcelona com a aprenent en un comerç d'adrogueria. Allà va començar a fer alguns negocis pel seu compte. Cuba i les Filipines es trobaven llavors sota el domini espanyol.

Es va casar amb Josepa Rodés i Ruiz, amb la qual va tenir dues filles, Antònia i Josepa, i un fill, també de nom Joan. La seva gran fortuna la va fer en importacions colonials de

café, sucre, cacau, rom... Conscient que les colònies no durarien sempre, sinó que estaven a les acaballes, Joan Sanpera va diversificar el risc dels seus negocis i va decidir muntar una fàbrica de sucre a Saragossa i invertir també en finques. Fou l'any 1898 quan les darreres colònies espanyoles assoliren la independència; en aquell moment, per a ell, el negoci a les colònies era ja d'una importància menor.

Amb una immensa fortuna, es convertí en mecenes de causes justes i del seu peculí sortí la rehabilitació de l'església de Santa Eulàlia de Corró d'Avall, la nova capella de Santa

«Ramon Llull volia demostrar lògicament Déu i aquesta és la finalitat de la seva obra»

Pere Villalba és autor d'estudis sobre autors clàssics i d'una edició crítica de l'«Arbor Scientiae» de Ramon Llull

Eduard Brufau

El 2016 farà 700 anys de la mort del beat Ramon Llull (1232-1316) i coincidint amb la proximitat de l'aniversari se n'ha reactivat el procés de canonització. Ramon Llull, membre del tercer orde franciscà, autor de centenars de llibres filosòfics i teològics en català, occità, llatí i àrab, és un dels místics i pensadors cristians més rellevants de la baixa edat mitjana.

Parlem amb el professor Pere Villalba, doctor en Filologia Clàssica, que fa gairebé vint-i-cinc anys que estudia l'obra del beat mallorquí. Actualment treballa en una exhaustiva obra enciclopèdica de tota l'obra i la vida lul·liana.

Com va entrar en contacte amb l'obra de Ramon Llull?

Durant anys em vaig dedicar a l'estudi del món clàssic, especialment a les obres de Ciceró, Flavi Josep i al fenomen dels jocs olímpics de l'antiga Grècia. En una d'aquestes recerques vaig anar a Dinamarca i de tornada vaig passar per Friburg de Brisgòvia perquè volia conèixer l'Institut Ramon Llull d'aquesta ciutat alemanya. Allí em van proposar fer l'edició crítica d'un llibre enorme del beat mallorquí, l'*Arbor scientiae*. Els vaig dir que sí i em vaig passar dotze anys treballant en aquesta obra, que finalment va veure la llum l'any 2000.

Des de llavors m'he dedicat a l'estudi de tota l'obra lul·liana i n'he publicat diversos articles i treballs. Juntament amb altres professors de la Universitat Autònoma de Barcelona vam crear un petit nucli de lul·listes, l'Archivium Lullianum, d'on han sortit diversos volums de la seva obra amb l'objectiu de donar-ne a conèixer el pensament. Així, cada any, el 27 de novembre, festa del beat, celebrem un acte acadèmic a la universitat i n'exposem alguns llibres, sobretot amb les seves figures lògiques, que són força vistoses.

Com definiria en poques paraules Ramon Llull?

És un home profundament religiós, un místic, un pensador i també un literat, però per a mi Ramon Llull és sobretot un filòsof, un lògic d'un rigor impecable. Ha de quedar clar que Ramon Llull no és un novel·lista. Quan ell escriu no ho fa amb una voluntat d'entreteniment o de fer volar la imaginació, sinó que se serveix de la literatura per comunicar les seves idees teològiques i filosòfiques, que és el seu veritable objectiu. És indiscutible que va fer una gran contribució a la llengua catalana, però és absurd veure Ramon Llull només com un literat, que és com massa sovint se'l presenta. Ell volia demostrar lògicament Déu, i aquesta és la finalitat que persegueix amb molts dels seus llibres. Ara bé, com a persona intel·ligent i religiosa arriba un moment en què s'adona que ja no pot anar més endavant en aquesta demostració, i per això inventa el que ell anomena

els punts transcendents.

Tenint Déu com a objectiu final el filòsof mallorquí va escriure, literalment, milers de pàgines.

Efectivament, tenia una gran facilitat per a la dialèctica, per a l'argumentació i per a l'ús del llenguatge. Això li va permetre escriure una quantitat ingent de llibres. En conservem 254, però hem de tenir en compte que n'hi ha que s'han perdut i per tant la xifra original encara devia ser més alta. Ramon Llull tenia la dèria d'escriure; escrivia i dictava les seves obres fins i tot quan viatjava en diligència o en vaixell, amb totes les incomoditats de l'època que ens podem imaginar.

Naturalment una producció tan nombrosa va tenir gran influència. Ja en vida les seves idees van ser molt comentades i ho van continuar sent després de mort. Va viatjar per Europa i el Mediterrani predicant i exposant el seu pensament a diverses universitats, com ara a la Sorbona de París. Fins i tot hi va haver intents de desligitimar-lo i presentar-lo, amb proves falses, com a doctrinalment poc fiable, com va fer Nicolau Aymerich al segle XIV. Al cap

Ramon Llull, de mapes dels seus viatges, de fotografies dels llocs on va viure, reproduïxo les figures lògiques que va crear... Com es pot comprendre aquesta edició crítica és una obra ingent, que exigeix molta dedicació i que per força ocuparà diversos volums. Tot plegat no és fàcil i ara com ara, en part a causa del moment econòmic, encara no he trobat cap editorial interessada a publicar-la. Amb tot hi continuo treballant amb entusiasme perquè l'obra de Ramon Llull s'ho val.

Vostè és doctor en llengües clàssiques. La filosofia, el llatí i el grec són cada vegada més irrellevants en l'ensenyament. Com valora aquesta tendència en una societat tan tecnificada?

La filosofia, el llatí, el grec i en general els estudis humanístics són necessaris perquè ajuden a formar la persona i em sembla un error renunciar-hi. Aprendre les declinacions és un exercici molt educatiu. No es tracta només de conèixer la llengua llatina o grega, sinó que en aquest estudi l'alumne es pot trobar amb una frase o un contingut que li queda i que d'alguna manera el transforma, i això és bonic. Aprendre's de memòria un poema, en la llengua que sigui, també fa un bé, perquè educa la sensibilitat.

En canvi, trobo que la «cultura» digital no deixa un pòsit en la persona. Hi ha un predomini excessiu de la velocitat que no ajuda a aquesta educació interior. Per exemple, al cinema, abans de projectar la pel·lícula, hi ha un quart d'hora d'anuncis a tot volum i amb un bombardeig d'imatges que és impossible d'assimilar. Quina necessitat hi ha de tot això? Crec que aquesta nova «cultura» no es promou per casualitat i que hi ha una voluntat de distreure'ns de les coses importants amb *panem et circenses*.

Ara ens trobem que tothom està enganxat tot el dia al telèfon mòbil, però en canvi es desconeix el llegat dels clàssics, que té un pes cultural enorme en la nostra civilització. Al llarg de la nostra història a Europa hem tingut un Plató, un Aristòtil, un sant Tomàs d'Aquino, un Ramon Llull... És veritat que la nostra civilització no ha estat exempta de grans maldats, només cal mirar el segle XX, però malgrat tot el nostre fons cultural ens ajuda a ser persones i crea estabilitat, i això és irrenunciable. Hem d'estar profundament agraïts al món clàssic i al cristianisme perquè sense ells no ens podem comprendre.

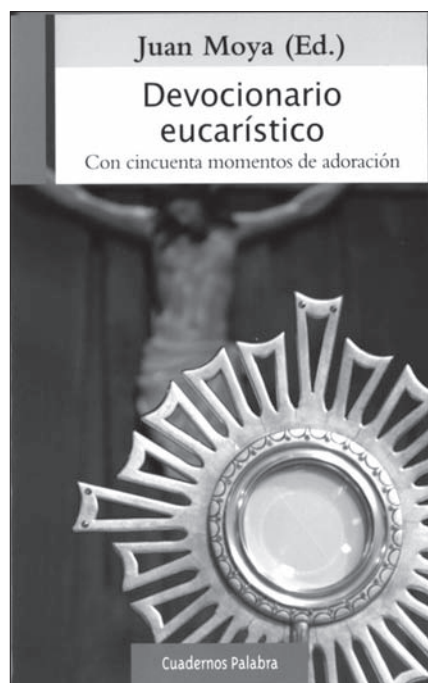
«Ramon Llull és sobretot un filòsof, un lògic d'un rigor impecable»

i a la fi aquests atacs no fan més que demostrar, per tant, l'enorme influència de Ramon Llull.

Ara ja fa temps que vostè treballa en un estudi enciclopèdic de la vida i l'obra lul·liana.

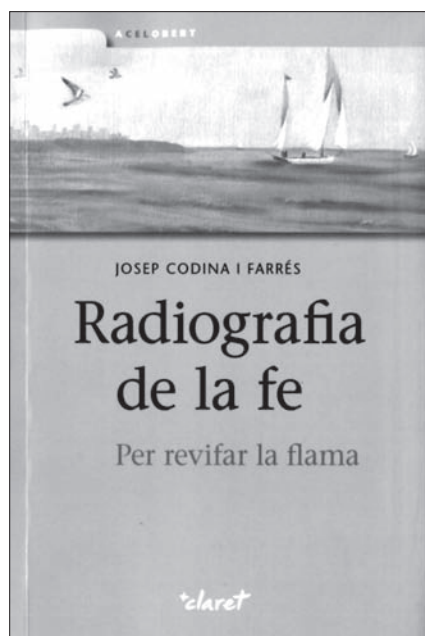
Estic elaborant una obra extensa i detallada sobre tots els aspectes de Ramon Llull. Per ordre cronològic explico exhaustivament la seva biografia i paral·lelament descriu i analitza les obres que anava escrivint en aquell moment. Tot això ho acompanyo d'il·lustracions medievals de la vida de

JUAN MOYA
Devocionario eucarístico
Ediciones Palabra, 2013, 336 pàg.

Els sacerdots que atenen l'oratori del Caballero de Gracia (Madrid), amb tanta tradició d'adoració a l'eucaristia des de la seva fundació, fa quatre segles, han recollit un breu resum doctrinal sobre l'eucaristia i la seva adoració. Així mateix, s'inclouen les devocions eucarístiques més conegudes (comunió espiritual, visites al Santíssim, aclamacions eucarístiques, novenes...), himnes, cançons, pregàries, etc.

JOSEP CODINA i FARRÉS
Radiografía de la fe
Editorial Claret, 2013, 56 pàg.

Aquest llibre, senzill i pràctic, és fruit de molts anys dedicats a l'animació de la fe a través de la catequesi de nens, de joves i d'adults. L'autor, el claretià Josep Codina, s'ha dedicat a l'animació parroquial al Quebec, el Camerun i Catalunya. Pot ser un bon instrument de reflexió, tant per a persones individuals com per a grups, que volen revisar i aprofundir els continguts i la vivència de la seva fe.

EQUIPO SAN PABLO
Misal diario. Enero 2014
Editorial San Pablo, 2013, 144 pàg.

Aquest pràctic missal conté els textos de la Litúrgia de la Paraula proclamada en l'eucaristia diària durant el mes de gener del 2014. Les lectures del dia s'acompanyen d'una reflexió breu sobre l'evangeli corresponent, escrita per autors de profunda espiritualitat i ampli coneixement bíblic, de les pregàries de la missa (col·lecta, pregària sobre les ofrenes i postcomunió) i de la indicació dels sants de cada dia.

FRANCESC GRANÉ
Arquitectures de l'ànima
Editorial Claret, 2013, 78 pàg.

El poema nadalenc *Arquitectures de l'ànima* va ser escrit pel filòsof Francesc Grané el 2004, durant quinze dies, davant del pessebre de casa seva. Van ser moments d'autèntica contemplació, en els quals va reflexionar sobre l'actualització de l'herència rebuda pel cristianisme. Segons l'autor de la poesia, el pessebre és «l'expressió del drama de l'existència humana». I afegeix que, per això, el nen Jesús posseeix «els atributs del crucificat».

AUTORS DIVERSOS
Montigalà. Una creu centenària (1913-2013)
Editorial Edimurtra, 2013, 118 pàg.

Enguany se celebra el centenari de la creu de pedra de Montigalà, que es va inaugurar el 28 de setembre del 1913 a Badalona. Per aquest motiu, s'ha creat la Comissió d'actes del centenari de la creu de Montigalà, que investiga la història de la creu i pretén recuperar l'espai del turó de Montigalà. Aquest llibre, que incorpora un DVD, explica a fons el motiu pel qual es va construir aquesta creu i qui la va promoure.

ISABEL-CLARA SIMÓ
La vida sense ell
Edicions Bromera, 2013, 192 pàg.

Mateu reviu, trenta anys després, el terrible passat que va patir la seva mare, Mercè, a través del diari que ella va escriure. Horroritzat, assisteix a la relació tempestuosa de les persones que li van donar la vida i descobreix una veritat que li sacseja l'ànima. I és que, en morir, la seva mare li ha deixat en herència 238 rellotges i una confessió d'assassinat. Una novel·la en la qual l'escriptora Isabel-Clara Simó ret homenatge al seu Alcoi natal.

M. CARME JUNYENT
Visibilitzar o marcar
Editorial Empúries, 2013, 204 pàg.

Hem d'escriure l'*alumne* i l'*alumna*, i altres fórmules semblants? En aquest llibre una dotzena de professionals de la llengua (lingüistes, correctors, escriptors), coordinats per M. Carme Junyent, analitzen tots els aspectes d'aquesta qüestió de gènere i duen a terme una aportació significativa per resoldre un dels debats més vius i plens de malentesos de tots els que suscita l'ús corrent de la llengua.

TERESA FORCADES i ESTHER VIVAS
Sense por
Icaria Editorial, 2013, 104 pàg.

La conversa entre la monja benedictina Teresa Forcades, doctora en salut pública i teologia, i la periodista Esther Vivas, activista i investigadora en moviments socials, demostra que cada cop són més les persones que reivindiquen la política com la lluita quotidiana pels drets dels ciutadans. Posen de manifest que ja són molts els individus disposats a reflexionar i actuar per a un canvi social.

Crítica literària

Dones: invisibles, silencioses, essencials... oblidades, reals

El setembre passat, amb motiu d'un setantè aniversari hi va haver l'obsequi d'aquest llibre que ara em serveix per fer més visible una realitat que, de fet, malgrat que ha estat volgutament deixada de banda, mai no ha sigut amagada perquè, allò que és i és essencial, com es pot ignorar? Estic parlant de les dones. Altra cosa és el silenci que acompanya tal realitat, però el silenci és un miratge per a qui vol (interessi) l'atracció de la fantasia del miratge. De persones, n'hi ha de totes menes, de dones, n'hi ha de totes menes: generoses, fictícies, dolentes, arrogants, humils, anònimes, exitoses... i totes elles fan, fem, història; construïm quelcom, som arreu, en tot temps i en tot lloc: al carrer, al mercat, a casa, al convent, a l'empresa, a la política, en les grans i petites decisions, en els errors i en els encerts, desconegudes, o no, però a tot arreu. Com qualsevol persona.

El llibre és un recorregut pel passat d'una part de la ciutat de Barcelona amb la mirada posada en les dones, o bé, vist des de les dones reals, imaginàries, llegendàries... però sempre actuals, perquè les històries d'ahir són d'avui: el context històric i cultural marca la diferència però el perfil humà es retroba en el dia a dia. Aquest, és el relat de cinquanta «vides» de

ELISENDA ALBERTÍ
Dones de Barcelona
Històries i llegendes barcelonines des del segle IV fins al XIX.
 Albertí editors, 2012 (3a ed.), 181 pàg.

Barcelona de tot tipus i condició social. Sis itineraris, acompanyats amb un plànol, per la ciutat vella que ens pot servir per fer-hi un recorregut més enllà de la intencionalitat del llibre. L'autora s'ha documentat en els arxius municipals, en les cròniques antigues de la ciutat, en el costumista Joan Amades, en la premsa segons declaracions d'ella mateixa (*La Vanguardia*, 28 setembre 2013). Col·lectius de dones, com les bugaderes d'Horta, les ajudadores, les filadores de la plaça de la Llana, les dides. Tradicions amb nom de dona com la de santa Eulàlia, patrona de la ciutat: el seu nom s'estén per diversos llocs al voltant de la catedral envoltats d'històries llegendàries però que ja són part de l'autèntica història de la ciutat. Llegendes urbanes, com la de la monja enterrada viva o el petó de la velleita i el jovencell, històries particulars, esdeveniments que troben en el relat l'excusa per fer-ne memòria: l'Hospital de la Santa Creu, el Rebombori del Pa

(1789), l'Exposició Universal... La vida d'aquestes dones, real-imaginària, fantàstica, però no fictícia, reflecteix una manera de viure, unes èpoques, uns esdeveniments que, a vegades, marquen un canvi social, un progrés, dels quals sempre en van ser protagonistes amb més o menys visibilitat, amb més o menys reconeixement social. Com ara, vaja.

Una dada interessant: a la Reforma de Gudea, ensi de Lagash (2144-2124 aC), es mostra una sensibilitat personal pels més febles i una preocupació social ben actual. Es llegeix: «*La ley de Nanshe y de Ningirsu fueron respetadas; el huérfano no fue entregado al rico, la viuda no fue entregada al poderoso; en la casa que no había hijo heredero, dejó que la hija celebrase la quema del sebo de oveja*» (F. Lara Peinado, 1994: 45): el protagonisme femení de tal fet, suposa un trencament amb la tradició en permetre que la filla pugui heretar del pare. La Reforma vol acabar amb la

Rosa M. Boixareu Vilaplana
 Síndica de Greuges de la URL

discriminació per sexe, actitud autènticament revolucionària en tot temps. I, en el segon mil·lenni dC, estem com estem, havent de reivindicar una presència que, d'altra banda, és òbvia.

Crítica teatral

Bufar i fer bombolles

«BOMBOLLAVÀ»
CREACIÓ, INTERPRETACIÓ i DIRECCIÓ: Pep Bou.
MÚSICS: Dani Espasa, Xavi Lozano i Oriol Aymat.
 Teatre Lliure Montjuïc, Barcelona. Fins al 4 de gener.

Bombolla va, bombolla ve. Bufar i fer ampolles pot ser relativament senzill, però bufar i fer bombolles és tota una altra cosa. Pep Bou pot explicar desenes d'aventures viscudes amb els elements bàsics dels seus espectacles: l'aigua i el sabó. Des de les males passades que li han jugat alguna vegada fins a tot el que s'ha hagut d'enginyar per tenir el líquid adequat en segons quin país o segons quin escenari.

Pep Bou es mou entre aigua i sabó i bombolles de mil colors des de fa més de trenta anys. Els espectacles són creació seva i la direcció també. Però una cosa és la direcció artística i l'altra la direcció real, la que cada dia fan les mateixes bombolles, les autèntiques directores de tot el que els espectadors poden veure en cada funció, sempre irreplicable, perquè depèn de l'atzar de

© David Ruano

Pep Bou porta més de 30 anys experimentant amb les bombolles de sabó a l'escenari.

la química i la física, del corrent d'aire, del grau més elevat o menys d'humiditat, de la temperatura d'escalfor humana de la platea.

Per això, l'entrada a la sala gran del Teatre Lliure de Montjuïc es fa ordenadament per grups, ara uns per la banda dreta, ara uns altres per la banda esquerra, per tal que els dos laterals no provoquin un corrent d'aire que malmeti les necessitats escèniques per dur a terme cadascun dels números de *Bombollavà*.

Què ha fet Pep Bou en aquest nou es-

pectacle per mantenir la sorpresa dels espectadors veterans i continuar captivant-ne de nous? Doncs, en primer lloc deixar-se acompanyar per un trio musical que, com en els temps del cinema mut, posen banda sonora a cadascuna de les fantasies que amb llum i color es dibuixen sobre l'espai escènic. Aquesta aposta fa que arribi un moment que un no sàpiga si el guió el dirigeix la partitura musical o és la partitura musical la que s'adapta als jocs de les bombolles, segons cada ocasió.

No tenint-ne prou amb els músics,

Pep Bou, fa que tres assistents d'escenari intervinguin també ajudant en el funcionament d'alguns dels artífexs que utilitza, des de l'habitual taula de laboratori a les grans pantalles amb les quals vol trencar l'espai físic arrodonit de les bombolles per crear-ne altres de multiformes en 3D, amb l'avantatge que els espectadors no cal que portin ulleres especials perquè les bombolles ho fan tot, si volen, esclar.

Pep Bou ha definit aquest espectacle com el del funambulista. Però que ningú no s'esperí veure'l damunt de la corda fluixa. En tot cas, la línia fluixa que travessa és a peu pla i unes projeccions al fons de l'escenari —aquestes sí que de cinema mut— mostren el retall d'un funambulista d'època. Pep Bou acaba posant unes notes d'humor intel·ligibles per a tots els espectadors, tinguin l'edat que tinguin: recorre a l'escala musical del Do, Re, Mi, Fa, Sol, La, amb una estructura humida de pentagrama gegant on les bombolles fan de les seves i fan anar de bòlit cadascun dels tres músics, a la vegada que això els permet també a ells desmarxar-se, sispiau per força, de la mínima formalitat musical. Els espectacles de Pep Bou no necessiten paraules. En tenen prou amb una onomatopeia gairebé imperceptible: el plof! de les bombolles quan esclaten.

Andreu Sotorra
 Escriptor i periodista
 col·laborador de Ràdio Estel
 andreusotorra@gmail.com

Per Francesc Nicolau

Professor de la Facultat de Filosofia de Catalunya

Actualitats científiques

L'obesitat és un problema que cal tenir present

Al número de novembre de la revista *Investigación y Ciencia* dedicat a l'Alimentació hi ha un article titulat «Eradicar la obesidad» (els autors són dos catedràtics d'universitat: David Meyre de McMaster, Hamilton, Canadà, i Philippe Frogel de Lille, França) que m'ha semblat interessant i us en faig un resum.

Hi diuen que cada any moren per malalties relacionades amb l'obesitat 2,8 milions de persones i que sembla que la cosa augmenta perquè les estadístiques que s'han fet des del 1980 així ho mostren. La medicina ens diu que cal evitar el sobrepès si es vol viure sa. Un valor adequat per mesurar si hom pesa més del compte és l'anomenat «índex de massa corporal» que és el quocient de dividir el pes de la persona en quilograms pel quadrat de la seva alçada en metres i es considera que no hi ha excés de pes si no passa de 30.

Ara bé, les estadístiques mostren que des del 1980 la mitjana mundial d'aquest índex ha crescut en 0,4, però que en alguns països ha arribat a 2, mentre que en nacions pobres ha variat poc. Un dels països on ha crescut és a Espanya, que mostra actualment un 16% de la població amb obesitat i ja arriben al 38% els qui presenten sobrepès.

Si ens fixem en els Estats Units d'Amèrica trobem que ara de la població masculina ja s'arriba a la xifra de 35,5% d'obesos, mentre que a finals del segle passat només eren un 27,5%. Les despeses per combatre malalties derivades de l'obesitat en aquest país han pujat a 155.000 milions d'euros anuals. I l'Organització Mundial de la Salut (OMS) ens diu que el que passa als Estats Units no és una excepció sinó que passen

coses semblants en els altres països desenvolupats i que ja comença a notar-se en països pobres. I afegeix que l'obesitat és certament una epidèmia subestimada des de fa 30 anys. I cal fer-hi alguna cosa, ja que constitueix un risc de moltes malalties cròniques: diabetis, afeccions cardiovasculars, artrosi, osteoporosi, insuficiències respiratòries, càncers...

I a què es degut aquest augment de l'obesitat? Els autors de l'article citen: augment de consum de sucres i greixos, minva d'exercici físic, efectes secundaris de certs medicaments (els antidepressius poden contribuir a l'augment de pes), evitar el fred (no s'hauria de posar tant d'aire condicionat)... Tot això clama per una educació en aquest aspecte i suprimir aliments massa rics en calories, i les begudes amb gas (un vas d'una d'aquestes beques equival a sis terrassos de sucre). A Europa tenim un país que ja s'ha fet càrrec del problema: Finlàndia. Va frenant l'obesitat baixant el preu dels aliments saludables i encarint els que la causen, bo i promovent també l'educació física. És un exemple que cal imitar. També cal donar-ne informació a les escoles i promoure una alimentació equilibrada...

Qüestions fonamentals plantejades per la biologia actual

44. Capacitat terapèutica de les cèl·lules mare

Per «cèl·lules mare» entenem les que tenen la capacitat de dividir-se il·limitadament i convertir-se en qual·sevol tipus de cèl·lules especialitzades. També es diuen «cèl·lules troncales», en anglès *stem cells* i en italià *cellule staminali* (i, per això també n'hi ha que, en la nostra llengua, en diuen cèl·lules «estaminals»). A l'inici totes les cèl·lules embrionàries són cèl·lules mare perquè són iguals i tenen la capacitat de diferenciar-se després en els grans grups que formen l'endoderma, el mesoderma i l'ectoderma, que després encara seguiran diversificant-se per formar tot el conjunt dels teixits orgànics humans, que, com sabem, arriben a uns 200 tipus de cèl·lules diferents. Per això, per poder substituir cèl·lules malaltes és clar que les embrionàries són útils perquè són cèl·lules mare i les poden substituir, i d'aquí vingué l'afany de clonar embrions per obtenir aquesta mena de cèl·lules guaridores. Però ara s'ha vist que no són solament les embrionàries les que actuen com a «mares». En tot cos adult encara n'hi ha, d'aquestes cèl·lules indiferenciades, que són, al mateix temps, pluripotents o sigui amb capacitat de diferenciar-se en les que facin falta. Explicarem una mica la història de com s'ha anat descobrint això:

Un descobriment de moltes etapes

Va ser el 1992 quan aparegué en revistes especialitzades el resultat d'experiències que demostraven que en teixits somàtics postnatsals hi restaven encara cèl·lules amb capacitat de diferenciar-se.

I el 1999 l'anglès Jonathan Beachamp, de l'Hospital Hammersmith de Londres, va poder demostrar que en ratolins hi ha cèl·lules indiferenciades que es converteixen en musculars quan fan falta. Pel mateix temps, els italians Angelo Vescovi i Giulio Cossu aconseguiren en rates cultivar cèl·lules mare d'adults i transformar-les en sangüinies. Poc més tard, l'americà Marck Pittenger i els seus col·laboradors mostraren més encara: cèl·lules mare adultes cultivades *in vitro* podien convertir-se en òssies, cartilaginoses, adiposes o musculars. I Paul Rowe mostrà la capacitat de regenerar cèl·lules hepàtiques humanes amb cèl·lules mare de la medul·la òssia. I arribem a l'any 2000, en què l'americà Markus Grompe d'Oregon descobreix que fins les cèl·lules mare sanguínies tenen capacitat de transformar-se en hepàtiques amb el mateix èxit que les embrionàries. I al mateix any Michael Young de Califòrnia explicaven com havien aconseguit guarir d'un deteriorament ocular una rata amb cèl·lules mare de l'hipocamp cerebral. Li van corregir la retinitis pigmentosa, la degeneració de la màcula i altres afeccions, gràcies a diferenciar-se en les diferents especialitats les cèl·lules que li implantaren.

Totes aquestes experiències van portar cap al convenciment del potencial de les cèl·lules mare que encara té un cos adult i, per consegüent de la seva utilitat terapèutica per a la regeneració de teixits malalts. Per això les investigacions en aquest camp encara han anat creixent en els últims anys. El 2002 la doctora Catherine Verfaillie, directora

de l'Institut de Cèl·lules Mare de la Universitat de Minnesota, donava a conèixer que a la nostra medul·la òssia hi ha un tipus molt versàtil de cèl·lules mare amb gran capacitat de multiplicar-se i diferenciar-se en diferents teixits, com ara en teixit nerviós per guarir els malalts de Parkinson.

A tot això s'hi ha afegit l'estudi de les causes que provoquen la diferenciació cel·lular. El Dr. John Gurdon de Cambridge, el 2003 publicà a *Current Biology* com es podia activar el gen Oct-4, que, molt actiu en el desenvolupament de l'embrió i no en l'estat adult, contribueix a la diferenciació cel·lular. La seva activació en un adult li dona capacitat per assimilar cèl·lules mare i diferenciar-les al lloc on han de fer-ho.

I han seguit moltes altres experiències en aquesta camp de recerca que no cal que detallem. Diguem, resumint, que avui dia tothom sap que l'ésser humà està dotat de cèl·lules mare en totes les etapes de la seva vida i no tan sols en els embrions. Ja s'ha vist que la llista de teixits que en contenen és molt llarga: base de la pell, polpa dentària, medul·la òssia, sang perifèrica, cervell, cordó espinal, vasos sanguinis, músculs, epitel·li intestinal, còrnia, retina, fetge, pàncrees... a més del cordó umbilical. Això ha posat en mans dels metges una alternativa a les cèl·lules embrionals que és molt útil i resol no tan sols problemes tècnics sinó també ètics. El Dr. Jouve com a problema tècnic resol cita el fet que les embrionàries de vegades produeixen tumors i no les de l'adult. Però nosaltres hi afegirem que és més interessant encara que així es resolgui el problema ètic.

L'Església també ha manifestat el que creia que hi havia de dir

El fet de generar embrions *in vitro* i després destruir-los per obtenir cèl·lules mare o fer altres experiments ha estat reprovat diverses vegades per l'Església. Recordem els documents *Donum vitae* i *Evangelium vitae*, i el més explícit encara *Dignitas personae* de 2008, en el qual posa la qüestió en els seus termes essencials, recorrent a l'evident constatació experimental que la vida humana s'inicia amb la concepció i que des de la fecundació al naixement el procés és un «*continuum* biològic», i per això cal prohibir la utilització d'embrions humans. Fins aquí coses ben conegudes.

Però hi podem afegir el que el papa Benet XVI va exposar en el discurs pronunciat el 12 de novembre de 2011. Després de recordar també que calia rebutjar l'ús d'embrions humans en el laboratori perquè «hi ha el greu risc que la dignitat humana pugui subordinar-se a consideracions merament utilitaristes», afirmava: «En general cap problema ètic semblant no sorgeix quan les cèl·lules mare (*staminali*) es prenen dels teixits d'un organisme adult, de la sang del cordó umbilical al moment del naixement, o dels fetus que han mort per causes naturals». Aquestes paraules del pontífex benvingudes siguin. Els investigadors cristians ja tenen fins i tot l'aprovació papal per a seguir investigant en aquest camp de les cèl·lules mare quan no són preses d'un embrió que ja és un ésser humà vivent. Desitgem, doncs, que segueixin aquestes experiències en bé de la medicina.

Des del carrer

ERNEST BENACH, COAUTOR DE «MORT CERTA, HORA INCERTA»

«El que és important no és la mort en si, sinó tot el que hem viscut abans»

Redacció

Recentment Ernest Benach protagonitzava el programa *De cap i de nou*, de Ràdio Estel, dirigit i presentat per Oriol Casals. Benach és l'autor, juntament amb Miquel Pueyo, de l'assaig *Mort certa, hora incerta. De l'edat mitjana a la societat digital*, editat per Pagès Editors. Al programa, Benach va parlar sobre la identitat digital i els problemes que genera quan la persona mor. També va reflexionar sobre la cultura de la mort.

Què és la identitat digital?

Tots tenim una identitat real que està molt regulada. La identitat digital és tot allò que jo dic, que faig a la xarxa i tot allò que diuen sobre mi i que jo no controlo. La identitat digital és un concepte obert. En el moment que tu mors, com es gestiona tota aquesta informació? És un tema complicat. Tot el que tu exposes a internet ho exposes perquè vols i has donat permís perquè sigui públic. El que passa és que hauríem de ser conscients del que realment aboquem a internet, tot és informació en relació a mi. La gran qüestió és què volem que se'n faci quan ja no hi siguem.

Quina conseqüència pot tenir aquesta informació a la xarxa?

Internet és etern. Si tu no fas res, et pot sortir recurrentment aquella imatge, aquella persona... aquest record pot durar sempre, però pot ser estrany que facis el dol, d'una banda, i que aparegui per tot arreu aquella persona com si fos viva... El que és recomanable és que quan una persona mor, que hagi deixat molt clar, sobretot si ha estat una persona molt activa a les xarxes, què vol fer.

I què podem fer?

Primer de tot, tenir criteri, saber què volem: fer un testament digital i tenir una persona de confiança a qui li deixis les instruccions precises. De tots els correus electrònics que nosaltres hem escrit i llegit al llarg de la nostra vida, estem disposats ni que sigui la persona més propera que tens, que els llegeixi tots? Què passa amb Facebook, Twitter, el correu, els blogs... quan et mors? Jo no tinc resposta. Tu pots decidir que el dia que et moris ho esborrin tot o, a l'inrevés, que se'n facin ressò.

Som conscients d'aquestes repercussions?

Crec que aquest és un tema que la

gents'ha de plantejar molt seriosament des del punt de vista del dol, però també des del punt de vista de la seguretat i del que vol o no vol aquella persona. Com més interacció hagis tingut, aquesta identitat digital serà més complexa i, per tant, més difícil de gestionar. Als EUA hi ha empreses que s'han especialitzat a esborrar tota la petjada digital d'una persona. També hi ha empreses que s'han especialitzat en el contrari, a recollir tota la memòria digital d'una persona.

Sigui com sigui, es tracta de parlar de la mort...

I la mort continua sent un tema absolutament tabú en la societat en què vivim. Costa molt parlar de la mort. El que és important no és la mort en si, sinó tot el que hem viscut.

Com ha canviat la manera de viure la mort?

Jo crec que hem perdut una mica de por col·lectivament i hem guanyat naturalitat. La mort no és altra cosa que el final de la vida i, per tant, és una etapa més de la vida. Entendre-ho així ens dona una perspectiva diferent. Crec que hem guanyat en proximitat, però també és veritat que hem banalitzat la mort: és impressionant la quantitat de morts que podem veure en un dia a la televisió i als videojocs es mata amb una facilitat espantosa... és una banalització que no és casual perquè la nostra societat banalitzava moltes coses. Segurament el dol es planteja d'una manera diferent que abans, però parlar de la mort encara és tabú.

Pensant-ho millor

Jesús Renau
Jesuïta

De cara al nou any: construir el cor

Els pares han tornat a casa. La visita al metge ha estat ràpida. Demà és Cap d'any. Sembla que un corrent elèctric especial es mostra arreu: un comiat i un hola carregat de bones intencions i grans incògnites. El ginecòleg els ha dit que ara el seu fill té uns pocs centímetres, i, fins i tot, ja han sentit el batec del seu cor, quines pulsacions. Una passada!

Ara comença i anirà bategant setmanes, mesos a dintre. Després ja a fora anys i anys. Possiblement molts. Tic tac... tac i tic... Uns cops anirà a bona marxa, altres s'acceleraran. Si és esportista s'alentirà fins a 50 o 55 pulsacions. Enviarà la sang primer a poca distància, després a un cos gran i extens. Oxigenarà, renovarà, farà la vida possible. Quasi sempre sense fer soroll, amb silenci i quietud. Quina meravella el cor! Saben que ara deu tenir una mida tan petita que quasi ni es veu. Però no ho dubten, ja nota el seu amor, li arriben els bells mots que li diuen. És un caliu. Sap més enllà de paraules i raons impossibles que hi ha una realitat que un dia podrà definir com l'amor. És un òrgan essencial per a tota la vida, i també el símbol universal de l'estimació. «Quin bon cor que tens!», li dirà amb ulls amics una persona quan en el futur rebi de la seva bondat. El cor és com la llar interior. El cor és el motor dels millors sentiments, l'ermita de les trobades fondes i de les emocions supremes. Per això mentre va creixent cal que vosaltres aneu construint al seu costat aquelles dimensions i relacions per tal que un dia aquest ésser, ara diminut, esdevingui un home o una dona de cor noble, obert, ample, tendre, acollidor, compassiu i fort. Aquesta és l'anècdota dels pares joves que esperen el fill i que vindrà al món l'any 2014. Potser que reflexionéssim uns moments sobre el nostre cor. No tant el cor físic, sinó el cor emocional, els sentiments, i més endins, les relacions, els amors i les fidelitats. Tot un any per treure el millor de nosaltres, per bategar a favor de causes justes i persones que necessiten presència i suport. Podem ser, modestament i a pesar de limitacions, un signe del cor de Déu.

Rauxa

La humilitat de Déu

Segons la lògica humana el naixement d'un Déu hauria de ser un fet espectacular, apoteòsic i farcit de fenòmens prodigiosos. Amb tot aquest envoltori un Déu que baixa a la terra hauria de ser reconegut a l'acte per tothom. Però el naixement de Crist va ser ben diferent. L'únic fet meravellós que el va anunciar va ser l'aparició d'un estel. I els mags que el van visitar se'n van tornar al seu país ben discretament, esquivant Herodes. Jesús neix en una família com tantes altres, en un establen d'un poble petit, i els primers, i gairebé els únics, que se n'assabenten són uns pastors, els més pobres

d'entre els pobres. És un naixement molt humil, que passa desapercebut. En aquell moment són ben pocs els que reconeixen Jesús com a Déu, i tanmateix és Déu. Aquesta humilitat ja s'havia manifestat abans quan el Senyor va triar el modest Israel, en lloc d'un gran imperi, per fer-ne el seu poble, o quan va escollir Maria, una noia senzilla, perquè fos la mare de Crist. Aquest és el llenguatge de Déu, i per això ens costa tant de comprendre'l i fins i tot de reconèixer-lo. L'única manera de poder-lo reconèixer és confessar l'orgull que tenim i demanar-li que ens faci humils de debò.

Eduard
Brufau